

Könskvoter och kvinnlig symbolisk representation

En studie av könskvoters inverkan på kvinnligt politiskt engagemang och medborgares attityder till kvinnans roll i politiken och samhället

Chasmine Myntti

Statskunskap med medier och kommunikation

Avhandling för magisterexamen

Handledare: Kim Strandberg

Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi

Åbo Akademi

Vasa, 2021

Abstrakt

Författare: Myntti, Chasmine	Årtal: 2021
Arbetets titel: Könkvoter och kvinnlig symbolisk representation: En studie av könkvoters inverkan på kvinnligt politiskt engagemang och medborgares attityder till kvinnans roll i politiken och samhället.	
Avhandling för magisterexamen i statskunskap med medier och kommunikation	Sidantal (tot.): 53
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi	
<p>Abstrakt:</p> <p>Hur inverkar könkvoter på kvinnors politiska intresse och deltagande? Påverkar implementeringen medborgares attityder till kvinnors roll i politiken och samhället i övrigt? Tidigare forskning visar både positiva och negativa effekter på den symboliska representationen, och hittills har man huvudsakligen gjort fallstudier på ämnet. I denna studie mäts attityderna och kvinnornas politiska engagemang före och efter kvotimplementeringen i ett flertal länder i början på 2000-talet, och data som används är två enkätinsamlingar gjorda av World Values Survey. Med vissa undantag har kvoterna haft en positiv inverkan på kvinnornas symboliska representation, speciellt när det gäller attityderna till kvinnans roll i politiken och samhället. Det politiska engagemanget ökade i vissa länder och minskade i andra, och kvoterna hade överlag en negativ effekt på hur viktig kvinnorna ansåg politiken vara för dem.</p>	
Sökord/indexord/nyckelord: Könkvot, symbolisk representation, politiskt deltagande, kvinnliga politiska ledare, förebildseffekt.	

Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Tematik.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar.....	7
1.3 Avhandlingens disposition.....	8
2 Teoretisk referensram.....	9
2.1 Könskvoter.....	9
2.2 Könskvoternas inverkan på den kvinnliga representationen.....	10
2.3 Symbolisk representation.....	13
2.3.1 Kvinnligt politiskt engagemang.....	13
2.3.2 Attityder till kvinnor i politiken.....	16
2.3.3 Kvinnor som politiska förebilder.....	17
2.4 Summering.....	19
3 Upplägg och genomförande.....	22
3.1 Forskningsdesign.....	22
3.2 Metodval.....	25
3.3 Data.....	26
3.4 Avgränsningar.....	28
3.4.1 Länder.....	28
3.5 Operationalisering.....	33
3.6 Sammanfattning.....	35
4 Resultat.....	37
4.1 Politiskt engagemang.....	38
4.2 Attityder till kvinnans roll i politiken och samhället.....	39
4.3 Förebildseffekt.....	41
4.4 Sammanfattning.....	42
5 Diskussion.....	43
Litteraturförteckning.....	46
Bilaga.....	53

Figurer

Figur 1. Könskvoternas inverkan på den kvinnliga politiska representationen.....	7
Figur 2. Förbättrad version, könskvoternas inverkan på den kvinnliga politiska representationen.....	20

Tabeller

Tabell 1. Länderna och deras implementering av könskvoter.....	29
Tabell 2. Politiskt engagemang.....	38
Tabell 3. Attityder till kvinnans roll i politiken och samhället.....	39
Tabell 4. Förebildseffekt.....	41

1 Inledning

1.1 Tematik

I politiken är kvinnor underrepresenterade världen över (Paxton & Hughes, 2017). De utgör hälften av invånarna, men trots det innehar de i genomsnitt endast 24,3 procent av platserna i ländernas nationella parlament (Inter-Parliamentary Union & United Nations Women, 2019). Därtill har bara tio av världens över 190 länder en kvinnlig president eller premiärminister, vilket dessutom är en minskning från år 2017 (Inter-Parliamentary Union, 2019). Detta är ett problem eftersom den kvinnliga politiska representationen är den faktor som anses ha störst inverkan på jämställdhetspolitiken, och därmed även på kvinnors rättigheter (Ertan, 2012). De flesta forskare är överens om att ett större antal kvinnor i parlamentet ökar deras påverkningsmöjligheter, och generellt sett har länder med fler kvinnliga parlamentariker också en mer kvinnovänlig politik (t.ex. Caiazza, 2002; Childs & Withey, 2004; Bratton & Ray, 2002). Därmed kan en kvinnlig politisk representation vara väsentlig för ett lands införande av en policy som gynnar kvinnorna (Caizza, 2002).

Under de senaste 100 åren har det dock skett en stor ökning i kvinnors deltagande i politiken (Paxton & Hughes, 2017). År 1890 existerade ingen kvinnlig rösträtt någonstans i världen, medan det idag inte finns ett land som förbjuder endast kvinnorna från att rösta (ibid.). I nuläget har 81 procent av världens länder åtminstone tio procent kvinnor i de nationella lagstiftande organen, och i två länder utgör de till och med mer än 50 procent av parlamentarikerna (ibid.). Generellt sett är antalet kvinnliga ministrar rekordhög, och de ministerposter de tilldelas är inte längre bara sådana som har hand om social-, hälso- och familje frågor (Inter-Parliamentary Union, 2019). En jämförelse mellan år 2017 och 2019 visar att kvinnans roll i beslutsfattandet fortsätter att växa, om än långsamt: både andelen kvinnliga talmän och vice talmän i parlamenten ökade i genomsnitt med ungefär en procent (ibid.).

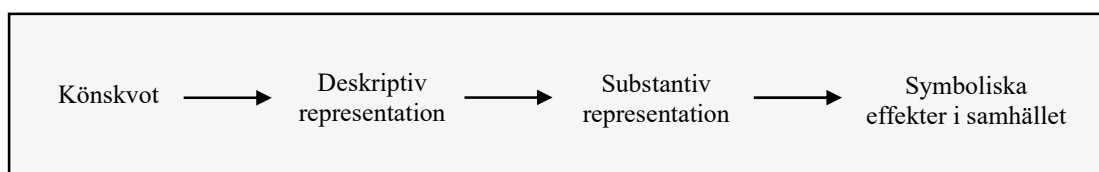
En orsak till den här utvecklingen är införandet av könskvoter i politiken (Paxton & Hughes, 2017). År 1950 lobbade Eva Peron för det argentinska Peronist-partiets

användning av kvoter, vilket resulterade i ett inval av 15 procent kvinnor i den nationella deputeradekammaren år 1952 (Paxton & Hughes, 2017). På den tiden var Argentina ett av de länder som hade flest kvinnor i parlamentet, tillsammans med Östtyskland, Sovjetunionen och Mongoliet (ibid.). I mitten av 1900-talet introducerades könskvoter även i några asiatiska och afrikanska stater, men det var först efter år 1990 som de blev mer vanliga (ibid.). Då införde 16 länder könskvoter i sin lagstiftning om nationella val, och i andra länder valde många partier att frivilligt implementera dessa kvoter i förhoppningen om att detta skulle locka till sig kvinnliga väljare och kandidater (ibid.). Denna trend har hållit i sig sedan dess, och år 2015 hade fler än 130 av världens nästan 200 länder infört någon form av könskvot (ibid.). Beroende på hur de påverkar kandidatvalen delas könskvoterna in i tre olika kategorier: partikvoter, lagstadgade kvoter och reserverade mandat (Krook, 2014). Partikvoter är frivilliga för partierna att implementera, och innebär att ett visst antal av dess kandidater måste vara kvinnor (Tripp & Kang, 2008). Lagstadgade kvoter tvingar däremot alla partier att säkra platser för kvinnorna genom att kräva ett visst antal kvinnliga kandidater i parlamentsvalen (ibid.). Reserverade mandat är även det ett lagstiftat arrangemang, som bestämmer antalet platser i parlamentet som är reserverade för kvinnor (ibid.).

Könskvoterna påverkar den kvinnliga politiska representationen på tre olika sätt: deskriptivt, substantivt och symboliskt (Paxton & Hughes, 2017). Den deskriptiva representationen ser på antalet platser kvinnor har i parlamentet (ibid.). Den ger en bättre bild av kvinnans verkliga politiska roll än vad den formella representationen gör, vilken endast syftar på kvinnans rätt att delta i politiken (ibid.). Fastän kvinnor har rättigheten att ställa upp i val betyder det inte att de kommer att bli invalda eller att de ens har möjligheten att försöka, eftersom ekonomiska och sociala ojämlikheter hindrar dem från detta (ibid.). Det finns en rad faktorer som påverkar den deskriptiva representationen, såsom typ av valsystem, arbetskraftens fördelning och kulturella attityder till jämställdhet (Franceschet m.fl., 2012). Med substantiv representation menas att de invalda politikerna faktiskt talar och arbetar för kvinnor och deras problem (Paxton & Hughes, 2017). Ett stort antal kvinnor i politiken behöver nödvändigtvis inte betyda att de förespråkar och arbetar för de kvinnliga intressena – de måste ha både kapaciteten och viljan för att göra det (ibid.).

När fler kvinnor börjar synas i politiken, känner sig andra kvinnor mer rättvist och effektivt representerade (Paxton & Hughes, 2017). Detta kallas för symbolisk representation, och de kvinnliga politikerna skapar alltså med sina maktpositioner symboliska effekter hos kvinnor och flickor i samhället (ibid.). Forskning har visat att kvinnors politiska intresse och engagemang ökar då andelen kvinnor i toppositioner är högre, och det är exempelvis mer sannolikt att de är mer aktiva i politiska val där det finns många kvinnliga kandidater (ibid.). En tydlig symbolisk effekt som de kvinnliga beslutsfattarna har på kvinnliga medborgare, är att de har en positiv inverkan på hur ofta och hur mycket kvinnor och flickor diskuterar politik (ibid.). I Afrika är det till exempel mer troligt att de kontaktar en tjänsteman och diskuterar politik ifall andelen kvinnor i parlamentet är hög, och när den kvinnliga representationen är hög försvinner även skillnaden mellan män och kvinnors politiska engagemang (ibid.).

Könskvoter påverkar den deskriptiva och substantiva representationen av kvinnor i politiken, vilket i sin tur inverkar på den symboliska representationen. Kvoterna är hjälpmedel för att få in kvinnor på den politiska arenan, och när antalet kvinnliga parlamentariker stiger kan även den substantiva representationen öka. Detta kan i sin tur leda till symboliska effekter för kvinnorna i samhället, såsom ett högre politiskt engagemang och en positiv attitydförändring till kvinnliga politiska ledare. Figuren nedan beskriver händelseförloppet för könskvoternas inverkan på den deskriptiva, substantiva och symboliska representationen av kvinnor i politiken.

Figur 1. Könskvoternas inverkan på den kvinnliga politiska representationen.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka könskvoters betydelse för kvinnors politiska representation, och i synnerhet den symboliska representationen. Tidigare fallstudier

visar att kvoterna både kan ha positiva och negativa effekter på attityderna till kvinnor i politiken och på deras politiska engagemang, och min forskning ämnar därför ge en mer omfattande bild av effekterna. Jag ska även undersöka ifall olika typer av könskvoter påverkar effekterna på olika sätt. Uppsatsens två frågeställningar blir därför följande:

1. Vilken betydelse har könskvoter för kvinnors symboliska representation?
2. Har olika typer av könskvoter olik inverkan på den symboliska representationen?

1.3 Avhandlingens disposition

Inledningsvis förklaras begreppet könskvoter och de olika typerna som används i politiken. Därefter följer en beskrivning av kvoternas inverkan på den kvinnliga representationen, och sedan ges en mer ingående blick i litteraturen om den symboliska representationen. Tidigare forskning i kvinnligt politiskt engagemang, attityder till kvinnor i politiken och förebildseffekten tas upp och ger en grund för denna studie. Teorikapitlet avslutas med en summering.

Vidare diskuteras möjliga upplägg och olika typer av forskningsdesigns. Metodvalet förklaras sedan och därefter valet av data. Avgränsningar gällande länderna i analysen följer efter det, med beskrivningar av kvotimplementationen i respektive land. Därefter förklaras operationaliseringen, och sedan summeras metodkapitlet. Vidare åskådliggörs resultaten av analysen i tabeller, en för varje del av den symboliska representationen: Kvinnligt politiskt engagemang, attityder till kvinnans roll i politiken och samhället samt förebildseffekten. Beskrivningar av resultaten följer också efter varje tabell, och därefter en summering av allt. Slutligen diskuteras resultatet med den tidigare forskningen i åtanke.

2 Teoretisk referensram

2.1 Könskvoter

Det finns tre olika typer av könskvoter som skiljer sig åt i hur de påverkar kandidatvalen: partikvoter, lagstadgade kvoter och reserverade mandat (Krook, 2014). En partikvot innebär att ett visst antal av partiets kandidater måste vara kvinnor, och det var socialdemokratiska partier i västra Europa på 1970-talet som först införde dessa (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012). Kvoten är frivillig för partierna att implementera, och orsaken till att en del väljer att göra det är att de värdesätter jämlikhet mellan könen och vill visa att de stöder den kvinnliga politiska representationen (Tripp & Kang, 2008). En lagstadgad kvot är en bestämmelse i lagstiftningen eller konstitutionen, som tvingar partierna att säkra platser för kvinnor genom att kräva ett visst antal kvinnliga kandidater i parlamentsvalen (ibid.). På 1990-talet implementerades de första lagstadgade kvoterna som en följd av internationella organisationers betoning av den kvinnliga representationen, och idag används de främst i utvecklingsländer och post-konfliktsamhällen (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012). Reserverade mandat är ett lagstiftat arrangemang som bestämmer antalet platser i parlamentet som kvinnor tävlar om och tillhandahåller (Tripp & Kang, 2008). Sedan år 2000 har allt fler länder med ett lågt antal kvinnor i politiken använt sig av reserverade mandat, och idag finns de i Asien, Afrika och Mellanöstern (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012).

Partikvoter, lagstadgade kvoter och reserverade mandat skiljer sig från varandra i sin betydelse för den kvinnliga representationen. Reserverade mandat är det mest gynnsamma för kvinnliga politiker - det är tydligt att denna typ av könskvot är den som i högsta grad ökar antalet kvinnor i politiken (Tripp & Kang, 2008). Dock är det oftast i auktoritära och semi- auktoritära regimer de används, och det är därför osäkert ifall de kvinnliga parlamentarikerna faktiskt har något betydande inflytande där (ibid.). Generellt sett är lagstadgade kvoter och partikvoter lika framgångsrika i att få in kvinnor på den politiska arenan, men det finns fall där partikvoter har visat sig vara tomma ord (Paxton & Hughes, 2017). Trots en implementering av en kvot i ett val kan

partiet senare välja att bortse från denna, och därför arbetar kvinnorättsaktivister för ett införande av nationella kvoter också i länder som redan har frivilliga partikvoter (ibid.). Det finns heller ingen garanti för kvinnlig representation då det gäller lagstadgade kvoter, eftersom partier då kan välja att ignorera eller kringgå kvotlagen (ibid.). Detta är möjligt på ställen där genomdrivandet av lagen är svagt, och där sanktioner för motsträvighet är lätta att acceptera eller inte förekommer alls (ibid.). Partier kan också komma undan lagen genom att placera de kvinnliga kandidaterna längst ner på partilistan (ibid.). En annan faktor som kan inverka på könskvoternas effektivitet i allmänhet är de politiska institutionerna i landet: Kvoternas inverkan är oftast störst i länder med proportionella valsystem med slutna partilistor och i partier med vänsterideologier (Franceschet m.fl., 2012).

2.2 Könskvoternas inverkan på den kvinnliga representationen

Könskvoter inverkar på tre olika dimensioner av den kvinnliga politiska representationen: den deskriptiva representationen, den substantiva representationen och den symboliska representationen (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012). Den deskriptiva representationen är det reella antalet platser kvinnor har i politiken, och den skiljer sig från den formella representationen som endast syftar på kvinnans lagenliga rätt att delta i politiken på lika villkor som männen (Paxton & Hughes, 2017). Att enbart ge kvinnor rätten att rösta och kandidera garanterar dock inte ett kvinnligt politiskt deltagande eftersom det inte tar bort de ekonomiska och sociala ojämlikheter som hindrar dem från att utnyttja sina möjligheter, och därför är det viktigt att också ta den deskriptiva representationen i beaktande (ibid.). I teorin kan lagen trygga kvinnor och mäns lika möjligheter till en politisk karriär, men i praktiken är det ofta så att kvinnorna saknar de färdigheter och resurser som behövs för detta (ibid.). I diskussioner om begränsningar för lika möjligheter dras ständigt paralleller till president Lyndon Johnsons tal till avgångsklassen vid Howard Universitet år 1965:

”You do not take a man who for years has been hobbled by chains, liberate him, bring him to the starting line of a race, saying, ”you are free to compete with all the others”, and still justly believe you have been completely fair.”

Det finns olika kategorier av variabler som har en inverkan på den deskriptiva representationen av kvinnor i politiken: institutionella, strukturella och idémässiga faktorer (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012). Till de institutionella faktorerna hör bland annat könskvoter, valregler och tillvägagångssätt vid urvalet av kandidater, och ett exempel på det är att länder med proportionella valsysteem tenderar att ha en större andel kvinnor i politiken än vad länder med majoritetsval har (ibid.). Strukturella faktorer syftar på kvinnors utbildning och karriär och hur dessa påverkar deras politiska deltagande, och idémässiga faktorer har att göra med kulturella attityder till jämställdhet (ibid.). Tripp & Kangs (2008) studie är en av många som visar att institutionella faktorer är de som inverkar mest på den kvinnliga politiska representationen, och att det är könskvoter som är det effektivaste hjälpmedlet i strävan efter jämlikhet i politiken (ibid.).

Könskvoter möjliggör alltså en kvinnlig politisk representation sett till antalet kvinnor i politiken, men detta resulterar nödvändigtvis inte i att kvinnliga intressen blir mer förekommande i den politiska agendan. Forskningen om den substantiva representationen försöker därför avgöra huruvida invalda kvinnliga parlamentariker vill och har möjligheten att arbeta för kvinnliga rättigheter (Franceschet, Krook & Piscopo, 2012). För det första är det inte alla kvinnor som vill och känner sig förpliktade att särskilt ägna sig åt kvinnors och familjers intressen (Paxton & Hughes, 2017). En del brinner för jämställdhetsfrågor och feministiska angelägenheter såsom rätten till abort, medan andra inte gör det (ibid.). Ett exempel på en öppet antifeministisk kvinnlig politiker var Storbritanniens premiärminister Margaret Thatcher, som år 1979–1990 drev en politik som enligt många ansågs vara skadlig för både barn och kvinnor i England och Skottland (ibid.). För det andra kan en kvinnlig politiker med ambitionen att ägna sig åt kvinnliga intressen inte ha möjligheten att göra det (ibid.). Politiska institutioner styrs ofta av normer som är baserade på mäns beteende, och därför blir många kvinnliga politiker tvungna att anpassa sig till dem och därmed förändra sitt beteende (ibid.). I vissa fall kan de även straffas om de går emot normerna och handlar i kvinnors intresse (ibid.). Som medlem i ett politiskt parti har kvinnliga parlamentariker ofta även en skyldighet att hålla sig i linje med partiets värderingar och åsikter i olika frågor (ibid.). Vidare kan kvinnorna i politiken omöjligt främja och arbeta för alla kvinnors intressen, och detta blir ett problem ifall de endast representerar vissa raser, etniciteter och klasser (ibid.). Det är ändå inte fråga om att ett större antal kvinnor i

politiken medför en ledning som är mer mottaglig för kvinnliga intressen, och ett argument som därför framförs i diskussionen om substantiv representation är att de kvinnliga representanterna borde få den hjälp och det stöd som behövs när de gör ett försök att arbeta för kvinnliga rättigheter (ibid.).

Många studier har gjorts gällande kvinnliga politikernas påverkningsmöjligheter, och forskningen är oenig i antagandet att ett större antal kvinnor i politiken medför en kvinnovänligare politik. Litteraturen om betydelsen av proportionerna i politiken utgår från att intresset för kvinnliga angelägenheter blir större när antalet kvinnor i parlamentet närmar sig en kritisk massa, och logiskt sett borde ett större antal kvinnliga parlamentariker bättre kunna bilda strategiska koalitioner och arbeta för kvinnors rättigheter (Franceschet m.fl., 2012). Wangs (2013) studie av Uganda och dess politik är dock en av dem som visar att det inte finns ett klart samband mellan antalet kvinnliga lagstiftare och införandet av kvinnovänlig politik. En konsekvent ökning av kvinnliga parlamentariker bidrog till en mer kvinnovänlig politik i landet, men det fanns andra faktorer som var viktigare i utvecklingen av den politiska agendan: de manliga politikernas stöd, den kvinnliga valberedningens roll i parlamentet och förhållandet mellan lagstiftarna och aktörerna i det civila samhället (ibid.).

När fler kvinnor äntrar den politiska arenan känner andra kvinnor sig mer effektivt och rättvist representerade (Paxton & Hughes, 2017). Då är det frågan om en symbolisk representation, och forskning visar även att kvinnliga medborgares politiska engagemang och intresse ökar i takt med att kvinnor tilldelas toppositioner i politiken (ibid.). En implementering av en könskvot kan legitimera kvinnor som politiska aktörer genom att ändra på den traditionella och mansdominerande synen på politiken, och kvinnor kan känna sig mer inkluderade och villiga att involvera sig (Franceschet m.fl., 2012). Detta är dock inte alltid fallet, och det finns forskning som visar att könskvoter till och med kan ha negativa symboliska effekter (ibid.). Studierna om könskvoternas inverkan på den symboliska representationen är därför väldigt olika och motstridiga, och de varierar även i fråga om effekternas varaktighet (ibid.).

Könskvoter och en ökad deskriptiv representation kan med eller utan närvaron av en substantiv representation ge symboliska effekter. Ett exempel där den deskriptiva representationen främst har lett till symboliska effekter är Rwanda, som var det första

landet i världen med att ha en kvinnlig majoritet i parlamentet (Burnet, 2011). Trots att de var många kunde de kvinnliga parlamentarikerna inte förbättra kvinnors status och rättigheter i landet, och den deskriptiva representationen förde därför inte med sig någon förändring i lagstiftningsprocessen (ibid.). Istället ledde könskvoterna till betydande kulturella förändringar i uppfattningen om och attityden till kvinnor och deras förmågor, och ökade de kvinnliga medborgarnas politiska, ekonomiska och sociala medverkan (ibid.). Sett till detta kan könskvoternas symboliska effekter även vara en del av den samhälleliga förändringen som kan leda till ett lands demokratisering (Bauer & Burnet, 2013).

2.3 Symbolisk representation

2.3.1 Kvinnligt politiskt engagemang

Det finns en växande litteratur om politiska institutioner och deras inverkan på det politiska beteendet hos individer, och när det gäller kvinnans roll i politiken så påstås det att en ökning av antalet kvinnor på elitnivå höjer det politiska engagemanget hos den kvinnliga delen av befolkningen (Barnes & Burchard, 2012). När kvinnor ser andra kvinnor i politiska maktpositioner känner de sig hörda och representerade, och de inser även att den politiska arenan inte bara är till för männen (ibid.). Detta betyder att ett införande av könskvoter inte bara inverkar på närvaron av kvinnor på elitnivå, utan också på de kvinnliga medborgarnas makt och handlingskraft i det politiska livet (Zetterberg, 2009). Med implementeringen av kvoter i politiken vill man få med historiskt marginaliserade grupper i beslutsfattandet och på så sätt göra lagstiftningen mer inkluderande och mångfaldig (Clayton, 2015). Forskningen om kvinnors engagemang omfattar många olika aspekter av deras politiska beteende: Kunskapen om och intresset för politiska angelägenheter, deltagandet i partier, kampanjer, val och protester, samt tilliten till beslutsfattandet (Zetterberg, 2009).

Tiffany D. Barnes och Stephanie M. Burchards (2012) undersökning av klyftan mellan mäns och kvinnors politiska engagemang är en av de studier som talar för ett positivt samband mellan ett högt antal kvinnor i politiska institutioner och politiskt engagerade

kvinnliga medborgare. Data samlades in under tidsperioden 1999–2008 i 20 afrikanska länder, och man använde sig av fem olika mått på politiskt engagemang: Intresse, politiska diskussioner, kontakt med riksdagsledamöter, ärenden till tjänstemän och deltagande i demonstrationer (ibid.). Resultatet visade att en ökning av antalet kvinnor i politiken också ökar det politiska deltagandet hos kvinnliga medborgare, och att det i sin tur minskar på könsklyftan i politiskt engagemang i Afrika (ibid.). Då ett land implementerar institutionella regler, såsom könskvoter, så ökar alltså både den deskriptiva representationen hos kvinnor och deras politiska engagemang (ibid.).

En fallstudie i Lesotho i södra Afrika visar dock på ett negativt samband mellan ett högt antal kvotpolitiker och kvinnligt politiskt engagemang (Clayton, 2015). Lesotho implementerade år 2005 ett kvotsystem i sina fullmäktigen, vilket innebar att 30 procent av alla enmedlemsdistrikt reserverades för kvinnor medan de resterande 70 procenten var öppna för alla att kandidera till (ibid.). I en fallstudie undersökte man hur denna kvot togs emot av invånarna och påverkade kvinnornas engagemang i politiken, och man fann inga bevis på att kvinnorna upplevde fullmäktigen med kvinnliga representanter som mer legitima och tillgängliga (ibid.). Tvärtom så hade de kvinnliga invånarna starka negativa reaktioner mot Lesothos kvotsystem och de politiska fördelarna för kvinnorna som det innebar (ibid.). För det första så ansåg man att kvotdesignen var orättvis eftersom den förbjöd männen helt och hållet från att delta i vissa lokala valdistrikt, och för det andra så kom initiativet till det nya systemet från en utomstående regional organisation och inte från landets egna sammanslutningar och påtryckningar (ibid.). Dessutom hade många av de kvinnliga invånarna i Lesotho inte den typ av feministisk identitet som stöttar politiska hjälpmedel för kvinnor: Jämfört med männen ville fler kvinnor behålla den traditionella synen på könens olika roller, och detta resulterade i att kvinnorna hade en starkare negativ reaktion på kvotpoliticyn än männen (ibid.).

Zetterberg (2009) undersökte könskvoternas inverkan på kvinnornas politiska beteende och attityder i 18 latinamerikanska länder, och kom fram till att den positiva effekten som tidigare hade synts i olika fallstudier i området uteblev när man tog hela kontinenten i beaktande. Med hjälp av insamlat material från hemintervjuer år 2005, kunde han konstatera att könskvoterna och den deskriptiva representationen inte var positivt kopplade till de latinamerikanska kvinnornas politiska attityder, varken när det

gällde deras intresse, upplevda kunskap eller tillit till partier och politiker i allmänhet (ibid.). Inte heller när det gällde det politiska beteendet hade kvoterna resulterat i ett större kvinnligt politiskt engagemang - deras kontakt med tjänstemän och representanter var densamma och deltagandet i kampanjaktiviteter och politiska partier ökade inte heller (ibid.). Den enda politiska handlingen som kvoterna hade, om än liten, positiv effekt på var protester av olika slag, men detta var under förutsättningen att kvotsystemet hade regler för rangordningen och sanktioner för motsträvighet (ibid.). Zetterberg (2009) påpekar dock att en möjlig orsak till den uteblivna positiva effekten av kvoterna i hans studie kan vara det att könskvoterna är ett relativt nytt fenomen i Latinamerika, och att det därför kommer att ta ett tag innan fler kvinnliga politiker blir invalda och medborgarna ökar sin kunskap om lagen (ibid.).

Kerevel och Atkeson (2017) är inne på samma spår i sin studie av sambandet mellan närvaron av kvinnliga kandidater i federala parlamentsval i Mexiko och medborgarnas politiska engagemang i dessa val. Man utgick från nationella enkätundersökningar från perioderna efter två olika kongressval: År 2003 då könskvoterna hade implementerats för första gången, och år 2009 då kvoten hade höjts från att vara 30 procent till 40 (ibid.). Resultaten visade att kvinnors politiska engagemang inte bara var opåverkat av närvaron av kvinnliga kandidater, det blev till och med lägre för de som inte ingick i någon politisk grupp: Valdeltagandet minskade år 2003 och deras intresse för kampanjer och politik i allmänhet sjönk efter år 2009 (ibid.). Däremot ökade männens valdeltagande och kandidatsupport i valet 2009, och fastän det är möjligt att kvinnliga kandidater kan få stöd av politiskt grupplösa män, finns det också data som talar för en manlig mobilisering mot en kvinnlig valframgång (ibid.).

Det är svårt att avgöra hur kvotsystemen påverkar det politiska engagemanget, och hur pass mycket inverkan andra faktorer har. En faktor som kan bidra till att ett land efter införandet av politiska kvoter har engagerade kvinnor är ifall könskvoter redan innan det fanns implementerade på andra arenor, till exempel i företag (Zetterberg, 2009). Det är också mer troligt att kampanjer och kvinnor som aktivt deltar i dem ökar de kvinnliga medborgarnas politiska intresse och deltagande än vad kvotsystemen gör (Kerevel & Atkeson, 2017).

2.3.2 Attityder till kvinnor i politiken

Ett argument för könskvoter är att de förändrar den allmänna opinionen av kvinnliga politiker till det positiva genom att exponera medborgarna för kvinnliga ledare (Beaman m.fl., 2012b). Kvoterna är politiska verktyg som i bästa fall kan ändra på folks uppfattning om politiken och dess manliga dominans, huvudsakligen genom att minska på de negativa stereotyper som finns gällande de kvinnliga ledarna och deras prestationsförmåga (ibid.). Väljare kan sedan långt tillbaka se på kvinnor som mindre effektiva på den politiska arenan jämfört med männen, och därför kan könskvoter och den medföljande attitydförändringen till kvinnor i politiken också bidra till ett ökat kvinnligt politiskt engagemang (ibid.). I västra Bengal i Indien gjordes en undersökning av medborgarnas attityder till kvinnans roll i politiken och i samhället, och den visade att exponering av kvinnliga politiker leder till en försvagning av de negativa stereotyperna om dem (ibid.). I valen år 1998 och 2003 hade delstaten använt sig av en kvotpolicy där 33 procent av ledarpositionerna i byarnas fullmäktigen var reserverade för kvinnor, och detta ledde till att medborgarnas inställning till kvinnliga politikereffektivitet blev positivare (ibid.). Dock var detta fallet bara i de områden där de kvinnliga ledarna hade kunnat göra en skillnad för allmänhetens bästa, det vill säga där de hade haft substantiv representation och möjligheten att påverka (ibid.).

I sin forskning gällande könskvoters inverkan på attityder till kvinnliga politiska ledare, ger Allen och Cutts (2018) bevis för att närvaron av en kvot medför ett ökat stöd för kvinnor i politiken. De använde sig av data från 48 länder som klassificerades som demokratier, och undersökte hur medborgarna ställde sig till argumentet att män lämpar sig bättre för politiska uppdrag än kvinnor (Allen & Cutts, 2018). Resultaten visade att stödet för kvinnliga ledare är 7 procent större hos människor som bor i ett land med könskvoter, jämfört med dem som inte gör det (ibid.). Respondenterna brydde sig inte om kvoterna var obligatoriska eller frivilliga, utan det var bara själva närvaron av kvoterna som gjorde att stödet ökade (ibid.). En studie av Kerevel och Atkeson (2015) talar också för ett positivt samband mellan närvaron av könskvoter och stödet till kvinnliga politiska ledare. Man såg på 110 mexikanska kommuners närvaro av kvinnliga kommundirektörer från år 1990 till 2012, och kom fram till att kvinnliga chefer i lokala fullmäktigen har en direkt inverkan på könsstereotyper i politiken: I

kommuner med en kvinnlig direktör hade männen en positivare attityd till kvinnliga ledare, än vad de som bodde i kommuner med en manlig direktör hade (ibid.). På lång sikt såg man dock inte så stora attitydförändringar, och det krävdes en upprepad exponering av kvinnliga direktörer för att männen skulle upprätthålla sina positivare attityder till kvinnor i politiska ledarpositioner (ibid.).

En annan faktor som påverkar människors attityd till kvinnliga politiker är samhällets syn på kvinnans roll i äktenskapet och i hemmet. En del forskning har visat att könskvoter och den deskriptiva representationen av kvinnor i politiken kan ändra på de konservativa tankesätten som finns kring kvinnans underlägsenhet, och på det sättet ge dem de resurser och det stöd de behöver för att kunna engagera sig politiskt, medan andra studier inte har funnit något stöd för detta (t.ex. Burnet, 2011; Beaman m.fl., 2012a; Beaman m.fl., 2012b). I afrikanska Rwanda hade implementeringen av könskvoter lett till att kvinnor upplevde mer respekt av män, bättre möjligheter till utbildning och en ökad rätt att bestämma i familjeangelägenheter (Burnet, 2011). Burnet (2011) påpekade dock att könskvoternas implementering också hade negativa konsekvenser, såsom oenighet och missämja i äktenskapen, motsättningar och konflikter mellan kvinnliga och manliga syskon och mäns utträde ur politiken. I en studie från Indien ledde könskvoterna till att flickor och unga kvinnor spenderade mindre tid på hushållssysslor, vilket gjorde att de hade större möjlighet att engagera sig politiskt (Beaman m.fl., 2012a). I en annan studie från Indien visade det dock sig att könskvoter inte hade haft någon inverkan på de traditionella könsrollerna i hemmet: Kvinnorna hade trots tio år av kvotpolicy inte sett någon ändring gällande sin bestämmanderätt, och de utsattes ännu för diskrimination och begränsningar för när och vart de tilläts gå (Beaman m.fl., 2012b).

2.3.3 Kvinnor som politiska förebilder

Politiken har alltid varit mansdominerad, och politiskt deltagande och kandiderande har länge ansetts vara ett mansyrke (Campbell & Wolbrecht, 2006). Ett skifte har dock skett tack vare bland annat könskvoterna, och förutom att antalet kvinnliga kandidater och politiker har ökat så fungerar dessa även som förebilder för resten av kvinnorna i

samhället (ibid.). Med kvoterna hoppas man på en positiv och långsiktig effekt på den deskriptiva representationen av kvinnorna och en jämn könsfördelning av de politiska ledarna, och därmed en ändring i folks attityder kring kvinnans roll i politiken (Beaman m.fl., 2012a). En kvinnlig politisk ledare kan genom sin politik och som förebild forma både barns och vuxnas tro på vad kvinnor är kapabla till, och på det sättet höja deras aspirationer och forma deras val av utbildning och karriär (ibid.). Som en följd av denna ”förebildseffekt” inverkar könskvoter på olika aspekter av den symboliska representationen, däribland det kvinnliga politiska engagemanget och samhällets attityder till kvinnor i politiken.

De flesta forskare anser att kvinnor blir mer politiskt engagerade och aktiva när de befinner sig i en politisk miljö där kvinnor är representerade och har ledarpositioner (t.ex. Campbell & Wolbrecht, 2006; Beaman m.fl., 2012a; Bauer & Burnet, 2013). Campbell & Wolbrechts (2006) studie baserar sig på enkäter gjorda av gymnasieelever i USA, och forskningsanalysen visar klart och tydligt att synliga kvinnliga förebilder höjer unga kvinnors förväntningar på sitt framtida politiska deltagande. Förändrade attityder till kvinnor i politiken har dock inte med saken att göra, utan det är tack vare en större benägenhet till politiska diskussioner i flickornas hem som de tror sig bli mer politiskt engagerade på lång sikt (ibid.). Vidare är det inte antalet kvinnliga kandidater och politiker som påverkar detta engagemang, utan graden av uppmärksamhet som dessa får från massmedia: Då pressen uppmärksammar en kvinnlig politiker genom att betona frånvaron av dem på den politiska arenan, upplever unga kvinnor politiken som mer attraktiv och tillgänglig (ibid.).

I sin studie av afrikanska Botswanas politiska representation påpekar Bauer och Burnet (2013) att också ett litet antal kvinnliga parlamentsledamöter kan fungera som inspiration och förebilder för andra kvinnor. Dessutom kan kvinnor ha det lättare att ta sig högt upp i politiken om kvinnor redan är representerade i andra tidigare mansdominerade sfärer, till exempel i kyrkan och i de ledande skolorna (ibid.). I västra Bengal i Indien undersökte Beaman m.fl. (2012a) kvinnliga byarådsordföranden och deras inflytande på unga kvinnors utbildningsnivå och karriärambitioner. Sedan år 1993 är ordförandeposten i en tredjedel av Bengals lokala byaråd reserverad för en kvinna, och enligt Beaman m.fl. (2012a) har detta resulterat i skillnader i mäns och kvinnors karriärambitioner i de olika byarna: I byar med en kvinnlig ordförande blev klyftan

mellan könen 32 procent mindre, och i byarna utan kvotlagstiftningen förblev den densamma. De kvinnliga ledarnas närvaro gjorde även att skillnaden i pojkarnas och flickornas utbildningsnivå försvann i deras byar (ibid.). Claytons (2015) fallstudie i Lesotho visar dock att effekten av förebilder inte syns överallt: Trots landets kvotsystem och närvaro av kvinnliga rådsmedlemmar hade flickor och unga kvinnor samma grad av politiskt engagemang som sina mödrar.

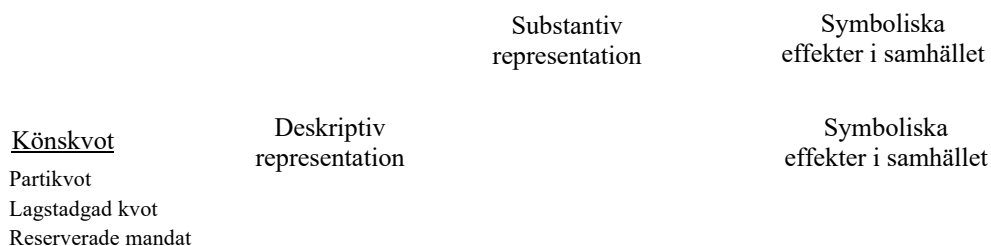
2.4 Summering

Det finns tre olika typer av könskvoter som skiljer sig åt i hur de påverkar kandidatvalen: partikvoter, lagstadgade kvoter och reserverade mandat. Partikvoten är frivillig för partierna att implementera, och den innebär att ett visst antal kandidaterna måste vara kvinnor. En lagstadgad kvot är en bestämmelse i lagstiftningen, som tvingar alla partier att säkra platser för kvinnor genom att kräva ett visst antal kvinnliga kandidater i parlamentsvalen. Reserverade mandat är ett lagstiftat arrangemang som bestämmer antalet platser i parlamentet som kvinnor tävlar om och tillhandahåller. De tre olika typerna av könskvoter skiljer sig även från varandra i sin betydelse för den kvinnliga representationen, och reserverade mandat är det som i högsta grad ökar antalet kvinnor i politiken. Generellt sett är lagstadgade kvoter och partikvoter lika framgångsrika i att få in kvinnor på den politiska arenan, men en lagstadgad kvot innebär ändå en större trygghet eftersom partier enklare kan välja att bortse från en frivillig partikvot. Det finns dock heller ingen garanti för kvinnlig representation när det gäller de lagstadgade kvoterna, eftersom partier även då kan välja att ignorera eller kringgå lagen.

Könskvoterna inverkar på tre olika dimensioner av den kvinnliga politiska representationen: den deskriptiva, substantiva och symboliska representationen. Den deskriptiva representationen är antalet platser kvinnor har i politiken, och det finns tre olika kategorier av faktorer som har en inverkan på detta. De institutionella faktorerna inverkar mest på den kvinnliga politiska representationen, och till dessa hör bland annat valregler och könskvoter. Strukturella faktorer syftar på kvinnors utbildning och karriär och hur dessa påverkar deras politiska deltagande, och idémässiga faktorer har att göra

med kulturella attityder till jämställdhet. Forskningen om den substantiva representationen försöker avgöra huruvida de invalda kvinnliga parlamentarikerna vill och har möjligheten att arbeta för kvinnliga rättigheter, och det finns studier som visar att ett större antal kvinnor i politiken medför en kvinnovänligare politik. Det finns dock även bevis på att det inte finns ett klart samband mellan antalet kvinnliga lagstiftare och införandet av kvinnovänlig politik, och att det istället är andra faktorer som är viktigare i utvecklingen av den politiska agendan.

Den symboliska representationen har att göra med kvinnliga politiska ledares inverkan på andra kvinnors politiska engagemang och på samhällets attityder om kvinnor på den politiska arenan. En implementering av en könskvot kan legitimera kvinnor som politiska aktörer genom att ändra på den traditionella och mansdominerande synen på politiken, och kvinnor kan känna sig mer inkluderade och villiga att involvera sig. Så är dock inte alltid fallet, och det finns även forskning som visar att könskvoter till och med kan ha negativa symboliska effekter. Könskvoter och en ökad deskriptiv representation kan med eller utan närvaron av en substantiv representation ge symboliska effekter: studier visar på betydande kulturella förändringar i attityden till kvinnor och deras förmågor samt en ökad kvinnlig politisk och social medverkan också i länder där ett ökat antal kvinnliga politiker inte fört med sig någon substantiv representation. Figuren nedan är en förbättrad version av den i inledningen, som beskriver händelseförloppet för könskvoternas inverkan på den deskriptiva, substantiva och symboliska representationen av kvinnor i politiken.

Figur 2. Förbättrad version, könskvoternas inverkan på den kvinnliga politiska representationen.

Forskningen om den deskriptiva representationen och dess inverkan på kvinnors politiska engagemang är motstridig. En ökning av antalet kvinnor på elitnivå påstås höja kvinnliga medborgares intresse för och deltagande i politiken, och det finns studier som visar på ett positivt samband mellan dessa. Andra studier visar dock att könskvoter och en höjd deskriptiv representation kan ha negativa effekter på det politiska engagemanget, speciellt i områden där de kvinnliga invånarna inte har den typ av feministiska identitet som står bakom politiska hjälpmedel för kvinnor. Kvinnors politiska attityder kan också förbli som de är både när det gäller deras intresse och tillit till partier och politiker i allmänhet, och inte heller när det gäller det politiska beteendet behöver implementationen av könskvoter resultera i ett större kvinnligt engagemang – deras kontakt med tjänstemän och representanter förblir densamma och deltagandet i kampanjaktiviteter och politiska partier ökar inte heller.

Könskvoter kan förändra den allmänna opinionen av kvinnliga politiker till det positiva genom att exponera medborgarna för politiskt aktiva kvinnor. I bästa fall kan en ökad deskriptiv representation förändra folks uppfattning om politiken som en arena endast för männen, och minska på de negativa stereotyper som finns gällande de kvinnliga ledarna och deras prestationsförmåga. Tidigare studier talar för en positivare attityd gentemot kvinnliga politiker och ett ökat stöd för dem vid närvaron av könskvoter, vilket i sin tur kan bidra till ett ökat kvinnligt politiskt engagemang. En annan faktor som påverkar människors attityd till kvinnliga politiker är samhällets syn på kvinnans roll i äktenskapet och i hemmet. En del forskning har visat att könskvoter och den deskriptiva representationen av kvinnor i politiken kan ändra på de konservativa tankesätten som finns kring kvinnans underlägsenhet, och på det sättet ge dem de resurser och stöd de behöver för att kunna engagera sig politiskt, medan andra studier inte har funnit något stöd för detta.

De flesta forskare anser att kvinnor blir mer politiskt engagerade och aktiva när de befinner sig i en politisk miljö där kvinnor är representerade och har ledarpositioner. Denna förebildseffekt är tydlig i många studier, och en kvinnlig politisk ledare kan genom sin politik och som förebild forma både barns och vuxnas tro på vad kvinnor är kapabla till. Synliga förebilder höjer unga kvinnors förväntningar på sitt framtida politiska deltagande, och forskning har även visat att deras närvaro kan minska på skillnaden i unga pojkars och flickors utbildningsnivå. Effekten av förebilder syns dock

inte överallt, och trots ett kvotsystem och kvinnliga politiska ledare kan flickors och unga kvinnors grad av politiskt engagemang förbli lågt. Som en följd av förebildseffekten inverkar könskvoter på olika aspekter av den symboliska representationen, däribland det kvinnliga politiska engagemanget och samhällets attityder till kvinnor i politiken.

3 Upplägg och genomförande

3.1 Forskningsdesign

Syftet med studien är att undersöka könskvoternas betydelse för kvinnors politiska engagemang och medborgares attityder till kvinnor i politiken, och detta skulle kunna göras på flera olika sätt. En fallstudie kunde ge en detaljerad bild av könskvoternas symboliska effekter i ett land eller en viss del av ett samhälle, och analysen av fallet skulle vara djupgående. Studien skulle då å andra sidan bli begränsad till det stället eller den situationen, och inte så omfattande som jag hade tänkt mig. Dessutom går resultaten i fallstudier sällan att generalisera, eftersom denna typ av studie har som mål att lyfta fram unika drag hos ett fall (Bryman, 2018). Forskningsdesignen är idiografisk, och skiljer sig från en nomotetisk design vars mål är att generalisera slutsatser och påståenden oberoende av situation (ibid.). I studiet av ett fall är kvalitativa metoder såsom ostrukturerade intervjuer och deltagande observation vanliga, tillsammans med någon form av kvantitativ metod (ibid.).

En annan möjlig forskningsdesign är den experimentella. I en experimentell studie undersöks orsak och verkan, och detta görs genom att manipulera den oberoende variabeln i avseendet att fastställa i vilken utsträckning den kan inverka på den beroende variabeln (Bryman, 2018). Man delar in undersökningsobjekten i experimentgrupper som representerar olika nivåer eller kategorier av den oberoende variabeln, och därtill använder man sig också av en eller flera kontrollgrupper (ibid.). Utgående från detta är det då möjligt att se hur pass mycket skillnaderna mellan grupperna har betydelse för variationen i den beroende variabeln (ibid.). I min studie kunde detta betyda att jag

kategoriserar länder som har infört könskvoter enligt typ av kvot och mäter den beroende variabeln, kvinnornas politiska deltagande och samhällets attityder, vid tiden före och efter implementeringen i länderna. En kontrollgrupp skulle bestå av länder som inte införde könskvoter under samma tidsperiod. Länderna skulle inte väljas eller kategoriseras på någon annan grund än införandet av kvoterna, och skillnader i den beroende variabeln mellan de olika grupperna efter implementeringen kunde visa på könskvoternas betydelse.

Ett tredje alternativ kunde vara att använda sig av en jämförande design. I en sådan design är särdragen i två eller flera fall utgångspunkt för kontrasterande resultat och teoretiska reflektioner (Bryman, 2018). Man studerar och jämför olika fall och situationer, i hopp om att bättre förstå sociala företeelser (ibid.). I en kvantitativ forskning, som denna studie, är den jämförande designen en förlängning av en tvärsnittsdesign: den utgör i grunden tvärsnittsundersökningar som genomförs vid samma tidpunkt, och de två forskningsdesignerna skiljer sig dessutom inte när det gäller validitet, reliabilitet och generaliserbarhet (ibid.). Den interna validiteten är vanligen relativt låg, eftersom det är svårt att fastslå en viss orsaksriktning utifrån den insamlade informationen (ibid.). Jämfört med en experimentell design är informationen ofta inte tillräcklig för att forskaren ska kunna vara säker på att relationen är orsaksbunden, och det kan finnas oklarhet i vad som är orsak och verkan (ibid.). Istället kan man med hjälp av designen visa på kopplingar mellan variablerna (ibid.). Den externa validiteten är däremot hög ifall undersökningen baserar sig på ett slumpmässigt urval av analysenheter och informationen om individerna därifrån (ibid.). Ett slumpmässigt urval stärker dessutom generaliserbarheten av undersökningens resultat: Urvalet är en mindre version av den större populationen, vilket gör att de undersökta analysenheterna också representerar de övriga enheterna i populationen (Esaiasson, 2017).

En mest-lika design är en typ av jämförande design, där man prövar en bestämd förklaringsfaktors betydelse i ett fåtal fall (Esaiasson, 2017). I teoriprovande studier som denna väljer man fall utgående från den oberoende variabelns värde och fastställer sedan den beroende variabelns värde (ibid.). Fallen ska vara så lika varandra som möjligt, förutom när det gäller den förklarande variabeln, och därför är valet av dem en viktig del av undersökningen (ibid.). Orsaker till att man väljer att studera endast ett fåtal fall kan vara att fenomenet som ska undersökas endast finns i ett begränsat antal

områden, och att det praktiskt är omöjligt att samla information om många fall (ibid.). Problemet med mest-lika designen är att det sällan finns fall som är homogena i alla avseenden förutom förklaringsfaktorn, och detta gör det svårare att förbise andra förklaringsfaktorer (ibid.). Med tanke på frågeställningarna om könskvoters och kvinnliga politiska förebilders betydelse för det kvinnliga politiska engagemanget och attityderna kring det, kunde en mest-lika design vara lämplig för denna uppsats ifall jag väljer att studera ett fåtal fall. Däremot skulle det vara omöjligt att hitta länder som inte skiljer sig annat än med könskvotsimplementeringen, vilket kunde försämra sambandsanalysen.

En mest-olika design å andra sidan går ut på att välja fall som har samma värde på förklaringsfaktorn man vill undersöka, men som i alla andra avseenden är så olika varandra som möjligt (Esaiasson, 2017). Detta eftersom man vill utesluta att de andra variablerna ska påverka analysen och därmed öka chansen att få mer belägg för den egna förhandsuppfattningen (ibid.). Om undersökningen sedan visar att den beroende variabelns värde är det samma i samtliga fall, kan man konstatera att de variabler som skiljer sig mellan fallen inte har något att göra med fenomenet i fråga (ibid.). I detta anseende är designen kraftfull, eftersom tilltron till den egna uppfattningen då stärks medan alternativen till den mister sin trovärdighet (ibid.). Designen är dock riskfylld: Ifall resultatet av den empiriska prövningen blir ett annat än det förväntade ger undersökningen inte mycket, och vilken som helst av de avskiljande variablerna kan då vara förklaringsfaktorn (ibid.). Utifrån detta kunde det vara riskabelt att i denna uppsats använda sig av en mest-olika design, eftersom jag i värsta fall inte skulle få bevis för min hypotes att könskvoter och kvinnliga politiska förebilder har betydelse för kvinnors politiska engagemang och samhällets attityd till kvinnliga politiker. Ifall det tvärtom skulle visa sig att det finns ett starkt samband mellan könskvoter och kvinnors symboliska representation, kunde designen istället vara ett smart val eftersom den skulle försvaga tilltron till de alternativa variablerna.

Det finns olika upplägg som kunde besvara uppsatsens frågeställningar. En möjlighet är att se på länder som har könskvoter och jämföra tiden före och efter implementeringen av dem. Information om kvinnors politiska engagemang och samhällets attityder gentemot kvinnliga parlamentariker skulle samlas in från tiden före könskvoten och från tiden efter, och en jämförelse av data från de olika tidpunkterna skulle göra det möjligt

att påvisa de symboliska effekterna av implementeringen och därmed könskvoternas betydelse. Ett annat tänkbart tillvägagångssätt är att skilja på länder som har könskvoter och länder som inte har det, och att därefter jämföra dessa två grupper gällande kvinnors symboliska representation. Ju mer lika varandra länderna i undersökningen är, förutom i frågan om könskvoter, desto troligare är det att skillnaden i attityder och kvinnligt politiskt engagemang i de två grupperna är en följd av könskvoterna.

3.2 Metodval

Jag har valt att besvara uppsatsens frågeställningar med en mest-lika jämförande design. Syftet med studien är att undersöka könskvoternas betydelse för kvinnors politiska engagemang och medborgares attityder till kvinnor i politiken, och med den valda forskningsdesignen är det möjligt att undersöka effekterna och se ifall det är könskvoterna som förefaller vara den gemensamma förklaringsfaktorn. I ett antal länder med könskvoter jämför jag tiden före och efter implementeringen av dem, och detta gör det möjligt att påvisa de symboliska effekterna i länderna. Det är en longitudinell undersökning som görs upprepade gånger för en större trovärdighet, och eftersom forskningsmetoden visar förändringar inom ett land utesluter det också att eventuella skillnader mellan de olika länderna har något med resultatet att göra. Ett element från den experimentella designen, kontrollgruppen, tas också med i undersökningen och den består av länder som inte införde kvoter under tidsperioden. Tanken med detta är att kontrollera att förändringarna i attityder och politiskt deltagande inte endast beror på den generella samhällsutvecklingen i världen.

Jag kommer att använda mig av existerande data om kvinnors politiska deltagande och samhällets attityder kring det, och på grund av bristen på information i en del länder är det lämpligt med en design som inte kräver ett stort antal fall. En mest-olika design skulle inte vara möjlig i och med valet att göra en longitudinell undersökning, där jag jämför situationen i ett land från en tidpunkt till en annan. Jag kunde också ha valt att skilja på länder med och utan könskvot och jämfört dessa två gruppers data från en och samma tidpunkt, men detta skulle inte ha gett en bild av själva förändringen som sker i ett land när det implementeras kvoter och kvinnornas andel i politiken ökar. Det är även

svårt att hitta länder som liknar varandra i allt förutom närvaron av könskvoter, och det skulle ha krävts i ett sådant upplägg. Tidigare forskning om könskvoternas inverkan på den kvinnliga symboliska representationen består huvudsakligen av fallstudier, och förhoppningen är att jag med en jämförelse mellan olika länder ska kunna ge en mer omfattande bild av effekterna.

En liknande studie som har forskat i effekterna av könskvoter, är Allen och Cutts (2018) undersökning om könskvoters inverkan på medborgares attityder gentemot kvinnliga politiska ledare. Studien baserar sig på existerande data i form av en surveyfråga från World Values Survey om kvinnliga respektive manliga politikernas duglighet, och man jämför svaren i 48 demokratier världen över. Länderna är uppdelade i två olika grupper, de som har könskvoter och de som inte har, och man skiljer även på olika typer av könskvoter. I analysen inkluderas även fem andra kontextuella variabler. I min studie baserar även jag min undersökning på svaren från surveyundersökningar gjorda i olika länder, men istället för att jämföra svaren mellan två grupper av länder väljer jag att se på attitydförändringen i respektive land från tiden före kvotimplementeringen och tiden efter. Förutom att se på attityder ämnar jag studera kvoternas betydelse för det kvinnliga politiska deltagandet, och en annan aspekt som inkluderas är förebildseffekten kvinnor i politiska ledarpositioner har på kvinnliga medborgare. Allen och Cutts (2018) analys inkluderar endast demokratier, medan jag i min studie endast begränsar valet av länder till de jag har möjlighet att få longitudinella och jämförelsebara data om.

3.3 Data

I analysen ser jag på det kvinnliga politiska deltagandet och medborgares attityder kring kvinnans roll i samhället i länder med könskvoter och jämför data från tiden före och efter implementeringen av dem. Analysen baseras på existerande data i form av enkätsvar från World Values Surveys (2020) världsomfattande undersökningar, som behandlar områden såsom politik, familjeliv, utbildning, arbete och religion. Min studie undersöker förändringar i människors attityder och åsikter i ett flertal länder, och därför var valet att basera analysen på data från World Values Survey enkelt. En annan möjlig surveyundersökning jag kunde ha valt att se på var European Social Survey, men så

blev inte fallet eftersom den endast inkluderar europeiska länder och har färre frågor kopplade till kvinnor och politik än vad World Values Survey har. Jag kommer fokusera på tre områden av den symboliska representationen, politiskt engagemang, attityder till kvinnans roll i politiken och samhället samt förebildseffekten kvinnor i politiken har på andra kvinnliga medborgare, och välja frågor jag tycker passar in på dem.

Jag använder mig av enkätsvar från två av World Values Surveys undersökningar från tidsperioderna 2000–2004 och 2010–2014. I den tidigare enkätinsamlingen deltog 41 länder, och i den senare besvarades samma frågor i 60 länder. Enligt International IDEA:s (2020) databas införde många av deltagarländerna könskvoter runt år 2005, och för att kunna jämföra tiden före och efter implementeringen beslöt jag att använda mig av enkätsvar från de två tidsperioderna. I de länder jag har valt till studien implementerades könskvoterna efter att World Values Surveys hade samlat in material till den första undersökningen i respektive land. Min tanke var först att använda datamaterialet från 1990-talet för att få en så stor tidsskillnad som möjligt, men detta gick inte eftersom de frågor jag baserar studien på inte är inkluderade i de enkätinsamlingar som gjordes då. Helst skulle jag även ha velat använda färskare data än den från 2010–2014, men det var den senaste insamlingen av material som fanns tillgängligt och World Values Surveys undersökning från 2017–2020 publicerades först efter att jag hade gjort min analys. Eftersom kvoterna i flera länder infördes omkring år 2005, kunde data från en senare tidpunkt än 2010–2014 ha visat på en större förändring i de symboliska effekterna.

Studiens syfte är att undersöka könskvoters betydelse för den kvinnliga symboliska representationen, och detta görs genom att studera enkätfrågor som behandlar kvinnligt politiskt engagemang och medborgares syn på kvinnans roll i samhället. För att se ifall implementationen av könskvoterna har ökat det politiska engagemanget jämförs de kvinnliga medborgarnas svar från de två tidsperioderna gällande politiskt intresse och deltagande. Vidare studeras förändringar i medborgarnas syn på kvinnans roll i samhället och politiken med hjälp av frågor om kvinnans underordning, attityder gentemot kvinnliga politiker och betydelsen av utbildningsmöjligheter för flickor respektive pojkar. I analysen undersöks även förebildseffekten kvinnor i politiken har på kvinnliga medborgare, och detta görs genom att jämföra de kvinnliga respondenternas politiska intresse och syn på kvinnliga politiker från tiden före och

efter kvotimplementationen. Jag grupperar även länderna enligt deras typ av könskvot, och jämför de symboliska förändringarna mellan de två grupperna. Enligt tidigare forskning är reserverade mandat den kvot som i högsta grad ökar antalet kvinnor i politiken, och därmed borde också de symboliska effekterna vara störst i länder med denna typ av könskvot.

3.4 Avgränsningar

3.4.1 Länder

Jag har valt att basera min analys på World Values Surveys enkätsvar från tidsperioderna 2000–2004 och 2010–2014, och det innebär att jag i mitt val av länder bara kunde välja de som deltagit i båda enkätinsamlingarna. Eftersom jag i min studie undersöker könskvoternas effekter, behövde länderna dessutom ha infört kvoter mellan de två tidsperioderna. Här valde jag att endast ta med länder som implementerat reserverade mandat eller lagstadgade könskvoter, eftersom de enligt tidigare forskning är mer gynnsamma för kvinnliga politiker än vad partikvoter är. Partikvoter är frivilliga för partierna att införa och därför är det inte alla som gör det, och fastän kvoten används i ett val kan partiet senare välja att bortse från denna (Paxton & Hughes, 2017). För att kunna analysera de symboliska effekterna på en nationell nivå räknade jag därtill bara med länder som implementerat könskvoterna i parlamentsval, och uteslöt de som enbart använde kvoterna i val på den regionala och lokala nivån. Detta gjorde att jag endast hade Mexiko, Spanien, Kyrgyzstan, Marocko, Jordanien och Irak kvar att välja bland, och därför behövdes inga ytterligare avgränsningar. Eftersom jag jämför varje land mot sig självt blir det som en mest-lika design, där det enda som ändrats är att landet infört könskvoter. Jag valde även att ta med tre kontrolländer i analysen för att utesluta att en eventuell ändring i attityderna och det politiska deltagandet hade att göra med andra faktorer än implementeringen av könskvoter. Nigeria, Japan och USA införde inte könskvoter under tiden för undersökningen och borde därför inte ha en lika stor förändring i den symboliska representationen som länderna som introducerade kvoter.

Tabellen nedan visar länderna, de respektive typer av könskvoter de införde och när detta skedde. Därefter ges en mer ingående beskrivning av implementeringen i de olika länderna.

Tabell 1.

Länderna och deras implementering av könskvoter

Länder	Könskvoter	Infördes år
Mexiko	Lagstadgade kvoter, partikvoter	2002
Spanien	Lagstadgade kvoter, partikvoter	2007
Kyrgyzstan	Lagstadgade kvoter	2007
Marocko	Reserverade mandat	2002
Jordanien	Reserverade mandat	2003
Irak	Reserverade mandat, lagstadgade kvoter	2005

Mexiko

Förbundsstaten Mexiko använder sig av ett blandat proportionellt valsysteem, och har sedan år 2002 krävt att partiernas kandidatlistor i de nationella valen består av minst 30 procent kvinnor (International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm Universitet, 2013). Kvinnor i den politiska eliten i landet hade i många år arbetat för en mer jämlik politisk representation, och deras samarbete över partigränserna ledde slutligen till införandet av kvoten (Zetterberg, 2012). Innan dess hade partierna endast uppmuntrats att anta kvoter i sina partibestämmelser (International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm Universitet, 2013). År 2008 höjdes kravet på andelen kvinnor i kandidatlistorna till 40 procent, och år 2009 hade också 18 av de 32 mexikanska delstaterna infört könskvoten i sina respektive lagstiftande organ (ibid.). Partier som inte följer bestämmelserna får ett par dagar på sig att rätta sina kandidatlistor, och om de inte gör det blir de uteslutna från valet (ibid.). Utöver de lagstadgade kvoterna finns även frivilliga könskvoter som partier kan välja att använda sig av (ibid.). I Mexiko har implementeringen av kvoterna haft en positiv inverkan på kvinnornas politiska representation: I januari år 2000 var 18,2 procent av

parlamentsledamöterna kvinnor, och år 2011 hade andelen ökat till 26,2 procent (Inter-Parliamentary Union, 2020).

Spanien

Även Spanien har ett proportionellt valsystem med partilistor, och där har det sedan 1980-talet implementerats både frivilliga partikvoter och lagstadgade kvoter i valen (Verge, 2012). De frivilliga partikvoterna introducerades först, och det var tack vare partiernas feminister och deras lobbyverksamhet som landet började se en ökad kvinnlig närvaro i sina politiska institutioner under 80- och 90-talet (ibid.). Några partier valde till och med att gå in för en jämlik representation av könen, vilket resulterade i att Spanien år 1996 redan hade 24 procent kvinnor i sitt parlament (ibid.). Detta kan jämföras med länder som Italien, Belgien och Frankrike, där kvinnor vid den tiden endast utgjorde mellan 11 och 14 procent av parlamentsledamöterna (ibid.). I mars 2007 godkändes jämställdhetslagen, vilken tvingar landets alla partier att ha kandidatlistor med minst 40 procent kvinnor i de lokala, regionala och nationella valen (ibid.) I listorna tillämpas en dubbelkvot, eftersom kraven för andelen kvinnor även gäller i varje uppsättning på fem kandidater (ibid.). Till skillnad från sina grannländer godkände Spanien sin jämställdhetslag i ett skede då frivilliga könskvoter var relativt förekommande, och därför hade också andelen kvinnor i parlamentet stigit till 36 procent redan innan den lagstadgade kvoten kom (ibid.). År 2000, vid tidpunkten för den första enkätinsamlingen av World Values Survey, utgjorde kvinnorna 21,6 procent av ledamöterna i det spanska parlamentet, och under den senare enkätinsamlingen år 2011 var deras andel 36,6 procent (Inter-Parliamentary Union, 2020).

Kyrgyzstan

I Kyrgyzstan introducerades könskvoter år 2007 som en följd av att inga kvinnor valdes in i landets parlament i valet år 2005 (Piga, Novovic & Mogilevskii, 2016). De nya bestämmelserna innebar att partierna skulle ge minst 30 procent av platserna på sina listor till kvinnliga kandidater, och i varje block av fyra kandidater skulle det dessutom alltid finnas en kvinna (ibid.). Samtidigt som kvoten infördes gick man även från majoritetsval till ett proportionellt valsystem vilket också gynnade den kvinnliga representationen (International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm

Universitet, 2013). Den omfattande konstitutionella reformen skedde efter att Kyrgyzstans president tvingades avgå efter parlamentsvalet år 2005, och det var tack vare landets kvinnoorganisationer och deras aktiva arbete under de åren som könskvoten implementerades (Asylbekova, 2009). De nya lagarna har dock kritiserats eftersom kvoten endast gäller vid registreringen av partilistorna och inte det verkliga antalet parlamentariker som väljs in (Piga, Novovic & Mogilevskii, 2016). Efter själva registreringen kan ett parti välja att flytta ner eller ta bort de kvinnliga kandidaterna från listan, vilket då ofta leder till att 30-procents tröskeln inte uppnås (ibid.). Kvoten gäller bara i de nationella valen och därför är den kvinnliga politiska representationen ännu lägre på den lokala och regionala nivån i Kyrgyzstan (ibid.). I januari år 2000 var andelen kvinnor i landets parlament 1,4 procent, och år 2011 utgjorde de 23,3 procent av de invalda (Inter-Parliamentary Union, 2020).

Marocko

År 1962 fick kvinnor i Marocko rätten att ställa upp i politiska val, men det var inte förrän år 1993 som de första kvinnorna valdes in i landets lagstiftande organ (Tahri, 2004). Kvinnorätts-organisationer ändrade därefter sin mobilisationsprocess, och med politisk träning för kvinnor från olika partier och landsomfattande möten och seminarier lyckades de stärka kvinnornas politiska röst i Marocko under 1990-talet (ibid.). Samtidigt genomfördes en reform av landets demokratiseringsprocess, och detta tillsammans med en växande mediedebatt om könskvoter resulterade år 2002 i en speciell nationell vallista enbart för kvinnliga kandidater och 30 reserverade platser för dem i riksdagen (ibid.). I och med detta introducerades även ett proportionellt valsysteem, vilket jämfört med de tidigare majoritetsvalen också gjorde det lättare för kvinnor att bli invalda (ibid.). Könskvoten var först en frivillig överenskommelse mellan de politiska partierna, och lagstadgades sedan som en följd av de demokratiska upproren i arabvärlden år 2011 (Lloren, 2014). Då höjdes antalet reserverade platser från 30 till 60, och de bestämmelserna gäller ännu idag (ibid.). En kandidatlista som idag inte följer dessa regler avvisas från valet (International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm Universitet, 2013). Könskvoten har lett till en större kvinnlig representation i Marockos riksdag: I januari år 2000 utgjorde kvinnorna 0,6 procent av ledamöterna, och år 2011 hade de 10,5 procent av mandatet (Inter-Parliamentary Union, 2020). Kvoten förde dock inte med sig en frivillig inröstning av kvinnor i

politiken, och eftersom de reserverade mandaten endast gällde för den nationella nivån lyckades de lokala distrikten inte få in fler kvinnor i deras politiska institutioner (Lloren, 2014).

Jordanien

Jordanien introducerade reserverade mandat för kvinnor i de nationella valen år 2003, och år 2010 höjdes antalet platser från sex till tolv (International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm Universitet, 2013). Två år senare höjdes det sammanlagda antalet ledamöter i landets parlament från 110 till 150, och 15 av de har sedan dess varit reserverade för kvinnor (ibid.). De kvinnliga medborgarna i Jordanien hade sedan år 1974 haft rätten att ställa upp i politiska val, men eftersom landet inte höll parlamentsval mellan år 1967 och 1989 kunde de inte utöva sin rätt innan 1990-talet (Bush, 2018). Ändringarna i kvotbestämmelserna gjordes som en följd av de då pågående internationella påtryckningarna om en förbättring av den kvinnliga politiska representationen och det ekonomiska bistånd som USA och Europeiska Unionen gav för främjandet av landets demokrati (Bush & Jamal, 2014). Den auktoritära regimen i Jordanien använde dock biståndet till att ytterligare stärka sin makt, och därför är den politiska miljön i landet idag allt annat än demokratisk (Bush, 2018).

Feminister i Jordanien hävdar bland annat att monarkin med hjälp av könskvoten avsiktligt hindrar progressiva kvinnor i urbana områden från att få politisk representation: Valdistriktet i landet skiljer sig i storlek, och eftersom de kvinnliga kandidaterna med högst antal röster i varje distrikt tilldelas de reserverade mandaten är det lättare för kvinnor i den konservativa landsbygden att tilldelas ett mandat (ibid.). Könskvoten har långsamt lett till en större kvinnlig representation både på nationell och lokal nivå, och på senare tid har de invalda kvinnornas antal till och med varit något större än kvotbestämmelserna (ibid.). År 2000 hade landets parlament inte en enda kvinnlig representant, och år 2011 utgjorde kvinnorna 10,8 procent av ledamöterna (Inter-Parliamentary Union, 2020). Som i flera andra arabiska samhällen diskrimineras dock kvinnor i många avseenden i Jordanien, och detta sätter käppar i hjulet för deras politiska inflytande (Bush, 2018).

Irak

Före USA:s militära invasion av Irak i början på 2000-talet hade det arabiska landet ingen erfarenhet av könskvoter (Krook m.fl., 2010). Efter kriget och Saddam Husseins regims fall skrev övergångsregeringen och amerikanska tjänstemän en ny grundlag, och med den introducerades år 2005 lagstadgade kandidat-kvoter och reserverade mandat för kvinnor i politiska val (ibid.). Inkluderingen av kvoterna i konstitutionen hade dock inget med internationella aktörer att göra, utan det var irakiska kvinnoorganisationer och ett fåtal kvinnor i övergångsregeringen som lyckades få igenom dem och säkra en framtida kvinnlig representation i politiken (ibid.). Om det inte var för dem hade inga kvoter implementerats, och dessutom hade de irakiska kvinnornas existerande friheter begränsats (ibid.).

Enligt kvotbestämmelserna skulle kvinnorna inneha minst 25 procent av platserna i parlamentet (Al-Tamimi, 2018). Lagstadgade kandidat-kvoter skulle försäkra de reserverade mandaten, och kravet var att var tredje kandidat på partiernas listor skulle vara kvinna (ibid.). Ifall kvoten trots detta inte fylldes justerades resultatet (ibid.). Kvinnor i Irak hade haft rätten att rösta och ställa upp i val sedan år 1980, men det var tack vare införandet av könskvoterna på 2000-talet som de blev en del av det politiska organet (ibid.). På grund av landets gamla traditioner av patriarkat och den nya konstitutionens politisering av Islam är det dock osäkert ifall de kvinnliga politikerna, trots sitt ökade antal, har en större påverkningsmöjlighet än tidigare (ibid.). I januari år 2000 var 6,4 procent av parlamentsledamöterna kvinnor, och år 2011 hade andelen ökat till 25,2 procent (Inter-Parliamentary Union, 2020).

3.5 Operationalisering

För att besvara uppsatsens första frågeställning om könskvoters betydelse för kvinnors politiska engagemang analyseras World Values Surveys enkätsvar på frågor gällande politiskt intresse och deltagande. De kvinnliga respondenternas svar jämförs mellan de två tidsperioderna i respektive land, och utifrån denna jämförelse kan könskvoternas betydelse för kvinnors politiska engagemang påvisas. Det politiska engagemanget rymmer många aspekter av det politiska deltagandet, däribland kunskapen om och

intresset för politiska angelägenheter, deltagandet i partier, kampanjer, val och protester, samt tilliten till beslutsfattandet (Zetterberg, 2009). Eftersom denna studie inte kan ta alla dessa aspekter i beaktande, kommer fokus att ligga på kvinnornas politiska intresse, underteckning av petitioner och medverkan i demonstrationer. För att mäta intresset använder jag mig av en enkätfråga gällande respondentens grad av intresse för politiska angelägenheter, och de politiska handlingarna ses över i två frågor om politiska underskrifter och medverkan i fredliga demonstrationer.

Till uppsatsens frågeställning om kvoternas betydelse för medborgarnas syn på kvinnans roll i samhället används surveyundersökningens frågor och svar om attityder gentemot kvinnliga politiker och kvinnans underordnade ställning. De kvinnliga och manliga respondenternas svar jämförs mellan de två tidsperioderna, och resultatet visar könskvoternas betydelse för medborgarnas attityder till kvinnliga politiker och kvinnans roll i samhället. Det finns många möjliga enkätfrågor i World Values Survey som har att göra med dessa attityder och normer, och en begränsning av frågorna är därför nödvändig. Åsikterna om kvinnliga politiker undersöks i respondenternas svar på påståendet att män på det stora hela är bättre politiska ledare än kvinnor, och svaren till påståendet att en universitetsutbildning är viktigare för en pojke än för en flicka ger förhoppningsvis en bild av samhällets syn på kvinnans underordning och hennes roll i samhället. Vidare undersöks respondenternas åsikter om kvinnans roll i påståendet att män borde ha förtur till jobb när det är ont om dem.

Jag tänker även undersöka förebildseffekten kvinnliga politiker har på andra kvinnor med hjälp av enkätsvar på frågor om politikens betydelse och attityder till kvinnans roll i samhället och som politiska ledare. De kvinnliga respondenternas svar jämförs mellan de två tidsperiodernas enkätinsamlingar i respektive land. Forskare anser att kvinnor blir mer politiskt engagerade och aktiva när de befinner sig i en politisk miljö där kvinnor är representerade och har ledarpositioner, och att dessa förebilder även höjer kvinnornas förväntningar på sitt framtida deltagande i politiken (Campbell & Wolbrecht, 2006). För att undersöka om detta är fallet i länderna i min studie, använder jag mig av enkätfrågor om politikens betydelse i de kvinnliga respondenternas liv och deras åsikter kring kvinnans roll i politiken och samhället i övrigt.

Grupperna och frågorna överlappar varandra till en viss grad, men jag ville ändå inkludera alla områdena i analysen. Frågorna gällande synen på kvinnliga politiska ledare och kvinnors möjlighet till universitetsutbildning valde jag att ta med två gånger, eftersom jag ville se kvinnornas och hela befolkningens svar var för sig. Frågorna finns i tabellform som bilaga.

3.6 Sammanfattning

För att besvara uppsatsens frågeställningar används en mest-lik jämförande design. Existerande data om kvinnors politiska deltagande och medborgares syn på kvinnans roll i samhället jämförs från tiden före och efter implementeringen av könskvoter i Mexiko, Spanien, Kirgizstan, Marocko, Jordanien och Irak. Studien är en upprepad longitudinell undersökning, och detta gör den mer tillförlitlig. Därtill fungerar Nigeria, Japan och USA som kontrolländer för att se så förändringarna i det politiska deltagandet och attityderna gentemot kvinnor inte endast beror på den generella samhällsutvecklingen. De tre länderna införde inte könskvoter under tiden för undersökningen och i de borde det alltså inte ha skett lika stora förändringar som i länderna med kvoter. I analysen måste jag även ta i beaktande att ett positivt samband mellan könskvoterna och de beroende variablerna inte behöver betyda att kvoterna ensamma har åstadkommit förändringarna: andra faktorer såsom ekonomisk utveckling, religion och närvaron av kvinnorörelser kan också ha inverkat på kvinnornas politiska engagemang och samhällets syn på dem.

Enkät svar från World Values Surevys undersökningar år 2000–2004 och 2010–2014 används till att mäta förändringar i kvinnors politiska engagemang, attityder gentemot kvinnor i politiken och samhället samt förebildseffekten kvinnliga politiker har på andra kvinnliga medborgare. Frågorna valdes ut baserat på de tre områdena och måste ha besvarats av respondenter i alla länder i båda tidsperioderna för undersökningen, och därför fanns det endast ett begränsat antal frågor jag kunde använda mig av i min studie. De symboliska effekterna kvinnor i politiken har är många, och en mer omfattande studie med fler frågor kunde fånga upp fler av dessa. Frågorna gällande synen på kvinnliga politiska ledare och kvinnors möjlighet till universitetsutbildning valde jag att

ta med två gånger, eftersom jag ville se kvinnornas och hela befolkningens svar var för sig. Enkät svar insamlade senare än år 2010–2014 kunde också ha visat på större förändringar i politiskt deltagande och attityder, eftersom kvoterna då hade hunnit vara en del av det politiska systemet längre i länderna.

I studien analyseras enkät svar från Mexiko, Spanien, Kyrgyzstan, Marocko, Jordanien och Irak. De delas upp i två kategorier enligt vilken typ av könskvot de implementerades under tiden för undersökningen: Mexiko, Spanien och Kyrgyzstan införde lagstadgade kvoter medan Marocko, Jordanien och Irak körde på reserverade mandat. Därtill analyseras även enkät svar på samma frågor i Nigeria, Japan och USA, för att kontrollera att länder som inte införde könskvoter under tidsperioden inte har samma förändringar i attityder och politiskt deltagande som de länder som valde att implementera kvoterna. Ifall kvoterna har en så pass stor inverkan på dessa områden som en del menar, vare sig den är positiv eller negativ, borde alltså kontrolländernas procentuella förändring mellan de två tidpunkterna vara en hel del mindre än hos resten av länderna.

Mexiko, Spanien och Kyrgyzstan införde lagstadgade kvoter i början på 2000-talet. I Mexiko fanns också frivilliga partikvoter, och i Spanien hade man använt sig av dem ända sedan 1980-talet. De två länderna hade proportionella vals system med partilistor, Kyrgyzstan använde sig av majoritetsval men bytte också till ett proportionellt system i och med införandet av könskvoten. Där var det tack vare kvinnoorganisationer och deras aktiva arbete som kvoten togs med i lagstiftningen, medan det i Mexiko och Spanien var kvinnor i den politiska eliten som gjorde implementeringen möjlig. I Kyrgyzstan kräver den lagstadgade kvoten att minst 30 procent av kandidaterna på listan ska vara kvinnor, men eftersom kvoten endast gäller vid registreringen av listorna kan partier sedan välja att flytta ner eller ta bort de kvinnliga kandidaterna. I Mexiko och Spanien måste 40 procent av kandidaterna vara kvinnor, och i Spanien gäller detta också i de regionala och lokala valen. I samtliga länder har implementeringen av de lagstadgade kvoterna haft en positiv inverkan på kvinnornas deskriptiva representation i politiken.

I Marocko, Jordanien och Irak implementerades reserverade mandat för att få in fler kvinnor i politiken. I Marocko och Irak var det kvinnoorganisationer som under pågående demokratiseringsprocesser i länderna arbetade för en kvinnlig politisk

representation, och i Jordanien gjordes ändringarna i kvotbestämmelserna som en följd av internationella påtryckningar. I Marocko var könskvoten först en frivillig överenskommelse mellan partierna som sedan lagstodgades och höjdes som en följd av de demokratiska upproren i arabvärlden år 2011. Jordanien höjde också antalet kvinnliga mandat vid den tiden, och i Irak använde man förutom reserverade mandat också lagstodgade kandidatkvoter i partilistorna som skulle försäkra kvinnornas platser. Könskvoterna har haft en positiv effekt på kvinnornas deskriptiva representation i politiken i alla de tre länderna, men eftersom diskriminering av kvinnliga medborgare ofta förekommer har de svårt att utöva någon egentlig makt. I Jordanien hävdar också feminister att monarkin med hjälp av könskvoten avsiktligt hindrar progressiva kvinnor i urbana områden från att få politisk representation.

4 Resultat

Resultaten visas i tre tabeller, en för varje del av den symboliska representationen. Första tabellen visar procentuella förändringar i kvinnors politiska engagemang, med skilda resultat för politiskt intresse och politiska handlingar. Andra tabellen åskådliggör medborgarnas attityder före och efter kvotimplementeringen till kvinnans roll som politisk ledare och i samhället generellt. Tredje tabellen visar slutligen förebildseffekten kvinnliga politiker har på andra kvinnor i samhället, och den fokuserar på politikens betydelse och deras syn på kvinnor i politiken och samhället. Efter varje tabell följer en beskrivning av resultatet.

4.1 Politiskt engagemang

Tabell 2.

Politiskt engagemang (kvinnliga respondenter)

		Politiskt intresse		Deltagande: petition		Delt: demonstration	
		Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6
Lagstadgade kvoter	Mexiko	30,6	30	49	54,6	***10,9	46,4
	Spanien	***23,6	27	**54,5	61,9	60,3	61,4
	Kyrgyzstan	***41,3	63,2	***31,7	10,9	***45	24,4
Reserverade mandat	Marocko	12,9	11,4	***40,7	12,7	***29,9	18,4
	Jordanien	**51,2	37,7	12,1	10,4	7	7,9
	Irak	*46,2	38,6	saknas	25,2	saknas	24,3
Kontroll	Nigeria	44,3	49,2	25,9	26,1	*41,9	44,9
	Japan	56,5	60,6	***92,4	76,3	42	39,9
	USA	*61,6	53,6	***97,1	92,8	72,2	70

* p <.05 ** p<.01 *** p<.001

I variabeln politiskt intresse finns signifikanta förändringar både i länderna med lagstadgade kvoter och reserverade mandat. I Spanien har kvinnornas intresse ökat med 3,4 procent, i Kyrgyzstan är ökningen större med 21,9 procent. Intresset minskade däremot i Jordanien med 13,5 procent och 7,6 procent i Irak. De två länderna hade en relativt hög procent till att börja med, jämfört med Marocko där endast 12,9 procent av kvinnorna var politiskt intresserade. Överlag ökade intresset i gruppen med lagstadgade kvoter och minskade i länderna med reserverade mandat. I kontrollgruppen fanns procentuella förändringar men de var inte fullt så stora som i de andra grupperna.

Bortsett från Kyrgyzstan har det kvinnliga politiska deltagandet (underteckna en petition) ökat i länderna som implementerade lagstadgade kvoter. I gruppen med reserverade mandat har den procentuella förändringen däremot varit negativ. I Kyrgyzstan har andelen kvinnor som undertecknat en petition minskat med 20,8 procent, och i Marocko har den sjunkit med 28 procent. Spanien är det enda landet med signifikant resultat där förändringen var positiv. Vid tidpunkten för den första

datainsamlingen hade både Spanien och Mexiko relativt höga siffror, medan det i Jordanien endast var 12,1 procent av kvinnorna som hade undertecknat en petition. I Irak saknas data på kvinnornas deltagande i första vågen. I kontroll-länderna Japan och USA hade andelen sjunkit med 16,1 respektive 4,3 procent.

Gällande deltagandet i lagliga demonstrationer är de signifikanta procentuella förändringarna både positiva och negativa. I Mexiko har antalet kvinnor som demonstrerat ökat med 35,5 procent, medan det i Kyrgyzstan har minskat med 20,8 procent. Också i Marocko minskade andelen med 11,5 procent. Även här saknas data på de irakiska kvinnornas deltagande i första vågen. Noteras kan också att Spanien redan vid tidpunkten för den första enkätinsamlingen hade en relativt hög procent på 60,3. I kontroll-länderna hade inga stora förändringar skett.

4.2 Attityder till kvinnans roll i politiken och samhället

Tabell 3.

Attityder till kvinnans roll i politiken och samhället (kvinnliga och manliga respondenter)

		Syn på kvinnl. pol. ledare		Kvinnans roll: utbildning		Kvinnans roll: arbete	
		Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6
Lagstadgade kvoter	Mexiko	**41,5	23,2	**33,1	20,8	***33,6	16,8
	Spanien	18,7	15,9	**11,6	11,8	***16,6	12,4
	Kyrgyzstan	***57,3	63,9	***27,5	41,1	*49,1	45,8
Reserverade mandat	Marocko	***75,7	69,5	***56,6	21,8	***87,2	62,3
	Jordanien	***87,1	81,8	38,6	28,8	80,4	80,6
	Irak	***89,6	80,4	***46,1	31,5	***77,6	65,5
Kontroll	Nigeria	***79,7	76,8	43,7	46,2	*60,3	65,9
	Japan	43,4	42,6	23	22,4	*31,8	32,2
	USA	***23	19,6	7,4	6,7	***9,9	5,7

* p <.05 ** p <.01 *** p <.001

Attityden till kvinnliga politiska ledare mättes i respondenternas svar på påståendet att män överlag är bättre politiska ledare än kvinnor. En procentuell minskning är därför i detta fall positivt, och tabellen visar att detta har skett i samtliga länder förutom Kyrgyzstan där andelen som håller med påståendet har ökat med 6,6 procent. Signifikanta förändringar finns i Mexiko, Marocko, Jordanien och Irak, och de sträcker sig från 5,3 till 18,3 procent. Länderna med reserverade mandat hade innan implementeringen av könskvoterna en hög procent, men den tydligaste positiva trenden syns också hos dem. De procentuella skillnaderna är mindre i länderna i kontrollgruppen.

Liknande förändringar har skett i attityden till kvinnans respektive mannens rätt till utbildning. Överlag har andelen som anser att en universitetsutbildning är viktigare för männen minskat, och procentuellt är förändringen minst i länderna i kontrollgruppen. Andelen har minskat i samtliga länder med reserverade mandat, och de hade också relativt höga procenttal till att börja med. De signifikanta förändringarna finns här i Marocko och Irak. Alla länder med lagstadgade kvoter har signifikanta tal, men de liknar inte varandra: Mexikos andel har minskat med 12,3 procent medan Kyrgyzstans har ökat med 13,6 procent, och i Spanien är skillnaden nästan obefintlig.

Synen på kvinnans roll i arbetslivet undersöktes med hjälp av påståendet att män borde ha mer rätt till arbete än kvinnor. Bortsett från kontroll-länderna har andelen som håller med om detta minskat i samtliga länder förutom Jordanien, där den procentuella skillnaden är knapp. Även i denna variabel hade länderna som senare införde reserverade mandat höga procenttal vid den första enkätinsamlingen, och signifikanta positiva förändringar har skett i Marocko och Irak med 24,9 respektive 12,1 procent. I länderna som implementerade lagstadgade kvoter är skillnaderna inte lika stora, förutom i Mexiko där andelen har minskat med 16,8 procent. I Nigeria och Japan har andelen ökat med några procent. Jämfört med länderna med kvoter finns överlag inga stora förändringar i kontrollgruppen.

4.3 Förebildseffekt

Tabell 4.

Förebildseffekt (kvinnliga respondenter)

		Politikens betydelse		Syn på kvinnl. pol. ledare		Kvinnans roll: utbildning	
		Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6	Wave 4	Wave 6
Lagstadgade kvoter	Mexiko	44,2	43,2	38,8	19,7	32,9	19,3
	Spanien	20,4	20	*14,6	13,3	**9,7	11,7
	Kyrgyzstan	**43,3	54,5	**51,1	58,1	21,1	34,9
Reserverade mandat	Marocko	***19,9	13,4	**68,3	57,8	***48,2	17,4
	Jordanien	*48,3	38,7	*80,4	80,7	27,3	20,1
	Irak	***50,2	33,9	***90,2	69,2	***41,7	22,2
Kontroll	Nigeria	*45,2	41,7	**72,4	70,9	*36,1	40,5
	Japan	**67	71,7	39,7	37,7	20,3	20,5
	USA	**57,3	50,5	***18,5	15	7,5	5,8

* p < .05 ** p < .01 *** p < .001

För att mäta politikens betydelse före och efter implementeringen av könskvoterna användes de kvinnliga respondenternas svar på hur viktigt politik är i deras liv. I de flesta länderna har andelen som anser att det är viktigt minskat, endast Kyrgyzstan har en ökning på 11,2 procent. I Mexiko och Spanien har inga stora förändringar skett, i länderna med reserverade mandat desto mer: I Marocko har andelen minskat med 6,5 procent, i Jordanien med 9,6 procent och i Irak med 16,3 procent. I kontrollgruppen är skillnaderna snäppet mindre med en ökning i Japan och minskning i Nigeria och USA.

Andelen kvinnor som höll med i påståendet att män är bättre politiska ledare än kvinnor minskade i de flesta länderna, med undantag för Kyrgyzstan och Jordanien som hade en ökning på 7 respektive 0,3 procent. Länderna som införde reserverade mandat hade höga procenttal vid den första enkätinsamlingen, och i två av de tre länderna var skillnaderna tydliga efter kvotimplementeringen: I Marocko hade andelen minskat med 10,5 procent och i Irak med 21 procent. Gällande länderna med lagstadgade kvoter var

procenten relativt låg i Spanien redan innan kvoterna infördes, och den ändrade inte mycket till den andra enkätinsamlingen. I samtliga kontrollländer minskade andelen som höll med påståendet, men endast med några procent.

Överlag har även andelen som anser att en universitetsutbildning är viktigare för män minskat. I alla länder som implementerade reserverade mandat har procenten sjunkit, och i två av dem finns signifikanta förändringar: Marockos andel minskade med 30,8 procent och Iraks med 19,5 procent. I gruppen med lagstadgade kvoter har Mexikos tal sjunkit medan Spaniens och Kyrgyzstans har ökat, i Spanien var skillnaden dock endast 2 procent. I kontrollgruppen har andelen minskat i USA och ökat i Nigeria och Japan, men skillnaderna till den första enkätinsamlingen är inte stora.

4.4 Sammanfattning

Överlag ser det ut som att könskvoterna har haft en positiv inverkan på kvinnornas symboliska representation i länderna, särskilt när det gäller allmänhetens och kvinnornas egen syn på kvinnors roll i politiken och samhället i övrigt. Det finns dock undantag i varje variabel, och speciellt i Kyrgyzstan verkar kvoten ha haft den motsatta effekten. Den politiska betydelsen för kvinnor har minskat i de flesta länderna, och det politiska intresset och deltagandet har minskat i en del och ökat i en del. Oavsett om förändringen varit positiv eller negativ har länderna som införde könskvoter haft större skillnader mellan de två tidsperioderna än vad länderna i kontrollgruppen haft. Det finns alltså förändringar i attityderna och det politiska engagemanget också i Nigeria, Japan och USA, men de skillnaderna är överlag mindre än i länderna med kvoter.

Den tydligaste positiva trenden syns i länderna som implementerade reserverade mandat, åtminstone när det gäller synen på kvinnans roll i politiken och samhället i övrigt. Marocko, Jordanien och Irak hade överlag liknande utgångstal och de var ofta högre än i länderna med lagstadgade kvoter. Gruppen med reserverade mandat hade däremot också den tydligaste negativa trenden vad gäller politikens betydelse för kvinnorna. Analysen visar även att både det politiska intresset och deltagandet överlag minskade i länderna som införde reserverade mandat och ökade i gruppen med

lagstadgade kvoter. Mexikos och Spaniens förändringar är relativt lika varandra, medan Kyrgyzstans skiljer sig i de flesta variabler. Spanien har överlag inte stora förändringar, men de hade också generellt sett högt politiskt engagemang och positivare syn på kvinnans roll i politiken och samhället jämfört med de andra länderna i den första enkätinsamlingen.

5 Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka könskvoternas betydelse för kvinnors politiska engagemang och samhällets attityder till kvinnans roll i politiken och samhället. Existerande forskning på ämnet bestod främst av fallstudier, och därför ville jag i min studie inkludera ett flertal länder för att få en mer omfattande bild av kvoternas påverkan. Därtill ville jag undersöka ifall olika typer av könskvoter påverkar effekterna på olika sätt. Vilken betydelse har könskvoter för kvinnors symboliska representation, och spelar det roll vilken typ av kvot som implementeras?

Överlag stämmer resultaten i analysen rätt bra med den tidigare forskningen.

Könskvoter är omdebatterade eftersom de inte är en garanti för högre kvinnligt politiskt engagemang och förbättrade attityder gentemot kvinnor i politiken, och resultaten i denna studie visar också detta. Vad gäller det politiska engagemanget visar analysen både på positiva och negativa effekter: I en del länder har det politiska intresset och deltagandet ökat och i en del har det minskat. Detta framgick också i den tidigare forskningen, där vissa studier pekade på en höjning i intresset och deltagandet medan andra visade en sänkning. I en av de studierna konstaterades att initiativet till en könskvot borde komma från landets egna sammanslutningar för att ha en positiv effekt på det kvinnliga politiska engagemanget, och det kan vara en förklaring till varför resultatet är sämre i till exempel Jordanien. Där var det internationella påtryckningar som gav upphov till de nya kvotbestämmelserna (Bush & Jamal, 2014).

Vidare talade tidigare studier för en positivare attityd gentemot kvinnliga politiker vid närvaron av könskvoter. Exempel fanns dessutom på positiva ändringar i de

konservativa tankesätten som fanns kring kvinnans roll i samhället i övrigt, men också på tillfällen där detta inte skedde. I min analys har kvotimplementeringen i länderna överlag lett till en positivare inställning till kvinnors rätt att studera, deras roll i arbetslivet och kvinnliga politiska ledare. Ett undantag är dock Kyrgyzstan, och en orsak till det kan vara att deras kvot endast gäller vid registreringen av partilistorna och inte det verkliga antalet parlamentariker som väljs in (Piga, Novovic & Mogilevskii, 2016). Ett parti kan efter registreringen välja att flytta ner eller ta bort kvinnorna från listan, vilket leder till att 30-procents tröskeln sällan uppnås (ibid.).

Därefter visar analysen att politikens betydelse överlag har minskat för kvinnorna, och därmed att en del av förebildseffekten möjligen har uteblivit. I tidigare studier fanns exempel på mer engagerade och aktiva kvinnor i miljöer med högre kvinnlig politisk representation, men även fall där unga kvinnors politiska engagemang förblev lågt. I analysen ville jag även se ifall det var skillnad på kvinnornas och männens attitydförändringar gällande kvinnans roll i politiken och samhället i övrigt, och resultaten visar att attityderna överlag har förbättrats mer hos den kvinnliga befolkningen. Skillnaderna var dock i de flesta fall relativt små, och därför kan ingen direkt koppling till förebildseffekten göras här.

Vad gäller typen av kvot och dess betydelse för den symboliska representationen, så väntade jag mig störst positiva förändringar i länderna som införde reserverade mandat. Enligt Tripp & Kang (2008) är den typen av könskvot mest gynnsam för kvinnor eftersom den i högsta grad ökar antalet kvinnliga parlamentariker, och mycket riktigt visar även min analys att den tydligaste positiva trenden finns i länderna med reserverade mandat när det gäller synen på kvinnans roll i politiken och samhället i övrigt. Dock har samma länder också den tydligaste negativa trenden i politikens betydelse för kvinnorna, och det politiska intresset och deltagandet minskade i gruppen med reserverade mandat och ökade i länderna som införde lagstadgade kvoter. Min analys ger därmed inget entydigt svar på vilken typ av könskvot som är mer gynnsam för den kvinnliga symboliska representationen.

Överlag visar analysen att könskvoter har en inverkan på kvinnors politiska engagemang och attityderna till kvinnors roll i politiken och samhället i övrigt. Det finns exempel på både positiva och negativa effekter, och det är svårt att på förhand

veta vilken betydelse en kvot kommer ha eftersom många faktorer runtom också spelar roll. Sanktioner, sättet kvoten implementerades på, närvaron av kvinnorörelser i landet och hur pass patriarkalt samhället är kan bland annat påverka utgången av könskvoten. Det kan också finnas helt andra faktorer jag inte vet om i länderna som påverkat den symboliska representationen mer än själva kvoten, men eftersom förändringarna i kontrolländerna inte var så stora borde den allmänna samhällsutvecklingen åtminstone inte vara en av dem. Framtida forskning på ämnet kunde i större grad utesluta andra faktors påverkan, och för att möjliggöra en fullständig generalisering borde antalet länder också vara större. För att få en bättre bild av effekterna kunde man även mäta attityderna och det politiska engagemanget först när kvoterna hunnit vara implementerade en längre tid.

Litteraturförteckning

- Al-Tamimi, H. (2018). "Effects of Iraq's Parliamentary Gender Quota on Women's Political Mobilization and Legitimacy Post-2003", *Contemporary Arab Affairs* 11, 41 – 62. Hämtad den 12 augusti 2020, från: <https://online.ucpress.edu/caa/article-abstract/11/4/41/25790/Effects-of-Iraq-s-Parliamentary-Gender-Quota-on?redirectedFrom=fulltext>
- Allen, P. & Cutts, D. (2018). "How Do Gender Quotas Affect Public Support for Women as Political Leaders?", *West European Politics* 41, 147 – 168. Hämtad den 25 oktober 2019, från: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402382.2017.1320082>
- Asylbekova, N. (2009). Kyrgyzstan Fight for Gender Quotas Pays Off. Hämtad den 14 augusti 2020, från: https://genderlinks.org.za/wp-content/uploads/imported/articles/attachments/kyrgyzstan_fight_for_gender_quotas_pays_off.pdf
- Barnes, T. & Burchard, S. (2012). "Engendering Politics: The Impact of Descriptive Representation on Women's Political Engagement in Sub-Saharan Africa", *Comparative Political Studies* 46, 76 – 790. Hämtad den 5 oktober 2019, från: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010414012463884?journalCode=cpsa>
- Bauer, G. & Burnet, J. (2013). "Gender Quotas, Democracy, and Women's Representation in Africa: Some Insights from Democratic Botswana and Autocratic Rwanda", *Women's Studies International Forum* 41, 103 – 112. Hämtad den 14 oktober 2019, från: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277539513000915>
- Beaman, L., Duflo, E., Pande, R. & Topalova, P. (2012a). "Female Leadership Raises Aspirations and Educational Attainment for Girls: A Policy Experiment in India", *Science* 335, 582 – 586. Hämtad den 25 oktober 2019, från: <https://science.sciencemag.org/content/335/6068/582>

- Beaman, L., Pande, R. & Cirone, A. (2012b). "Politics as a Male Domain and Empowerment in India", i Franceschet, S., Krook, M. L. & Piscopo, J., red., *The Impact of Gender Quotas*. New York: Oxford University Press. Hämtad den 3 oktober 2019, från:
https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=zICXMBDMaboC&oi=fnd&pg=PT220&dq=politics+as+a+male+domain+and+empowerment+in+india&ots=RQJf-kCvva&sig=CE7-vmpXWA_LbGxBwgnVRIPsFLg&redir_esc=y#v=onepage&q=politics%20as%20a%20male%20domain%20and%20empowerment%20in%20india&f=false
- Bratton, K. & Ray, L. (2002). "Descriptive Representation, Policy Outcomes, and Municipal Day-Care Coverage in Norway", *American Journal of Political Science* 46, 428–437. Hämtad den 20 september 2019, från:
<https://www.jstor.org/stable/3088386?seq=1>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Burnet, J. (2011). "Women Have Found Respect: Gender Quotas, Symbolic Representation and Female Empowerment in Rwanda", *Anthropology Faculty Publications*, Paper 3. Hämtad den 14 oktober 2019, från:
<https://www.cambridge.org/core/journals/politics-and-gender/article/women-have-found-respect-gender-quotas-symbolic-representation-and-female-empowerment-in-rwanda/9591DD720A7A606928E1F5287668B465>
- Bush, S. (2018). "Jordan: Quotas and Change in Women's Political Representation", i Franceschet, S., Krook, M. L. & Tan, N., red., *The Palgrave Handbook of Women's Political Rights*. London: Palgrave Macmillan. Hämtad den 5 augusti 2020, från:
https://link.springer.com/chapter/10.1057/978-1-137-59074-9_34
- Bush, S. & Jamal, A. (2014). "Anti-Americanism, Authoritarian Politics, and Attitudes about Women's Representation: Evidence from a Survey Experiment in Jordan", *International Studies Quarterly* 59, 34 – 45. Hämtad den 5 augusti 2020, från:
<https://academic.oup.com/isq/article/59/1/34/1802258?login=true>

- Caiazza, A. (2002). Does Women's Representation in Elected Office Lead to Women-Friendly Policy? Hämtad den 20 september 2019, från: <https://www.cocklelegalbriefs.com/wp-content/uploads/2010/12/One-2002-report.pdf>
- Campbell, D. & Wolbrecht, C. (2006). "See Jane Run: Women Politicians as Role Models for Adolescents", *The Journal of Politics* 68, 233 – 247. Hämtad den 20 oktober 2019, från: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1111/j.1468-2508.2006.00402.x>
- Childs, S. & Withey, J. (2004). "Women Representatives Acting for Women: Sex and the Signing of Early Day Motions in the 1997 British Parliament", *Political Studies* 52, 552–564. Hämtad den 20 september 2019, från: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1111/j.1467-9248.2004.00495.x>
- Clayton, A. (2015). "Women's Political Engagement Under Quota-Mandated Female Representation: Evidence From a Randomized Policy Experiment", *Comparative Political Studies* 48, 333 – 369. Hämtad den 10 oktober 2019, från: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010414014548104?journalCode=cpsa>
- Ertan, S. (2012). "Gender Equality Policies in Authoritarian Regimes and Electoral Democracies", Paper, ECPR Graduate Conferance, Jacobs University. Hämtad den 20 september 2019, från: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/f8facd03-742b-427f-9703-7a5cccfa3a04.pdf>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Franceschet, S., Krook, M. L. & Piscopo, J. (2012). "Conceptualizing the Impact of Gender Quotas", i Franceschet, S., Krook, M. L. & Piscopo, J., red., *The Impact of Gender Quotas*. New York: Oxford University Press. Hämtad den 3 oktober 2019, från: <https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=rCpwAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT15>

&dq=Conceptualizing+the+Impact+of+Gender+Quotas+2012&ots=5pe1MDmQp3
&sig=bvj8vSMBWdK1bQcmIHGhmv96gzA&redir_esc=y#v=onepage&q=Concept
ualizing%20the%20Impact%20of%20Gender%20Quotas%202012&f=false

Inglehart, R., Haerpfer, C., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano, J.,
Lagos, M., Norris, P., Ponarin, E. & Puranen, B. m.fl. (2014a). World Values
Survey: Round Four – Country-Pooled Datafile Version. Hämtad den 2 februari
2020, från: www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV4.jsp

Inglehart, R., Haerpfer, C., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano, J.,
Lagos, M., Norris, P., Ponarin, E. & Puranen, B. m.fl. (2014b). World Values
Survey: Round Six – Country-Pooled Datafile Version. Hämtad den 2 februari 2020,
från: www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp

Inter-Parliamentary Union. (2019). One in five ministers is a woman according to new
IPU/UN Woman Map. Hämtad den 25 september 2019, från:
[https://www.ipu.org/news/press-releases/2019-03/one-in-five-ministers-woman-
according-new-ipuun-women-map](https://www.ipu.org/news/press-releases/2019-03/one-in-five-ministers-woman-according-new-ipuun-women-map)

Inter-Parliamentary Union. (2020). Women in National Parliaments. Hämtad den 4 april
2020, från: <http://archive.ipu.org/wmn-e/classif-arc.htm>

Inter-Parliamentary Union & United Nations Women. (2019). Women in Politics: 2019.
Hämtad den 25 september 2019, från:
[https://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2019-03/women-in-politics-
2019](https://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2019-03/women-in-politics-2019)

International IDEA. (2020). Gender Quotas Database. Hämtas den 4 februari 2020, från:
<https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas>

International IDEA, Inter-Parliamentary Union & Stockholm Universitet. (2013). Atlas
of Electoral Gender Quotas. Hämtad den 4 februari 2020, från:
<http://archive.ipu.org/pdf/publications/atlas-en.pdf>

- Kerevel, Y. & Atkeson, L. (2015). "Reducing Stereotypes of Female Political Leaders in Mexico", *Political Research Quarterly* 68, 732 – 744. Hämtad den 20 oktober 2019, från:
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1065912915607637?journalCode=prqb>
- Kerevel, Y. & Atkeson, L. (2017). "Campaigns, Descriptive Representation, Quotas and Women's Political Engagement in Mexico", *Politics, Groups, and Identities* 5, 454 – 477. Hämtad den 15 oktober 2019, från:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/21565503.2017.1338592>
- Krook, M. (2014). "Electoral Gender Quotas: A Conceptual Analysis", *Comparative Political Studies* 47, 1268 – 1293. Hämtad den 28 september 2019, från:
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010414013495359>
- Krook, M. L., O'Brien, D. Z. & Swip, K. M. (2010). "Military Invasion and Women's Political Representation: Gender Quotas in Post-Conflict Afghanistan and Iraq", *International Feminist Journal of Politics* 12, 66 – 79. Hämtad den 15 augusti 2020, från:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616740903429130?journalCode=rfjp20>
- Lloren, A. (2014). "Gender Quotas in Morocco: Lessons for Women's Descriptive and Symbolic Representation", *Representation* 50, 527 – 538. Hämtad den 14 juli 2020, från: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00344893.2014.979224>
- Paxton, P. & Hughes, M. (2017). *Women, Politics, and Power: A Global Perspective*. California: CQ Press.
- Piga, G., Novovic, T. & Mogilevskii, R. (2016). Common Country Assessment for the Kyrgyz Republic. Hämtad den 13 augusti 2020, från:
<https://kyrgyzstan.un.org/en/15703-common-country-assessment-kyrgyz-republic>

- Tahri, R. (2004). "Women's Political Participation: The Case of Morocco", i Ballington, J., red., *The Implementation of Quotas: African Experiences*. Sweden: Trydells Tryckeri AB. Hämtad den 16 juli 2020, från: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/implementation-of-quotas-african-experiences.pdf>
- Tripp, A. & Kang, A. (2008). "The Global Impact of Quotas: On the Fast Track to Increased Female Legislative Representation", *Comparative Political Studies* 41, 338 – 361. Hämtad den 28 september 2019, från: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010414006297342>
- Verge, T. (2012). "Institutionalising Gender Equality in Spain: From Party Quotas to Electoral Gender Quotas", *West European Politics* 35, 395 – 414. Hämtad den 5 maj 2020, från: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402382.2011.648014>
- Wang, V. (2013). "Women Changing Policy Outcomes: Learning from Pro-women Legislation in the Ugandan Parliament", *Women's Studies International Forum* 41, 113 – 121. Hämtad den 25 september 2019, från: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0277539513000873?via%3Dihub>
- World Values Survey. (2020). Who we are. Hämtad den 10 februari 2020, från: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>
- Zetterberg, P. (2009). "Do Gender Quotas Foster Women's Political Engagement?", *Political Research Quarterly* 62, 715 – 730. Hämtad den 6 oktober 2019, från: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1065912908322411?journalCode=prqb>
- Zetterberg, P. (2012). "Political Engagement and Democratic Legitimacy in Mexico", i Franceschet, S., Krook, M. L. & Piscopo, J., red., *The Impact of Gender Quotas*. New York: Oxford University Press. Hämtad den 2 april 2020, från: <https://books.google.fi/books?hl=sv&lr=&id=zICXMBDmaboC&oi=fnd&pg=PT185&dq=Mexico+gender+quotas&ots=RQKe->

pGAqd&sig=BGN1sJhDMLs54m5BtEFM7J6trR4&redir_esc=y#v=onepage&q=Me
xico%20gender%20quotas&f=false

Bilaga

Operationaliseringstabell med enkätfrågor från Inglehart, R. m.fl. (2014a, 2014b).

Symbolisk representation	Tidpunkt 1, 1999-2004	Tidpunkt 2, 2010-2014
Politiskt engagemang	<p>WVS4 V133: Hur intresserad skulle du säga att du är i politik?</p> <p>WVS4 V134: Kan du berätta, för var och en av dessa saker, om du har gjort det, kanske kommer göra det eller aldrig skulle göra det: Underteckna en petition</p> <p>WVS4 V136: Kan du berätta, för var och en av dessa saker, om du har gjort det, kanske kommer göra det eller aldrig skulle göra det: Delta i lagliga demonstrationer</p>	<p>WVS6 V84: Hur intresserad skulle du säga att du är i politik? Är du...</p> <p>WVS6 V85: Kan du berätta, för var och en av dessa saker, om du har gjort det, kanske kommer göra det eller aldrig skulle göra det: Underteckna en petition</p> <p>WVS6 V87: Kan du berätta, för var och en av dessa saker, om du har gjort det, kanske kommer göra det eller aldrig skulle göra det: Delta i fredliga demonstrationer</p>
Attityder till kvinnans roll i politiken och samhället	<p>WVS4 V118: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur mycket du håller med var och ett av dem: Överlag är män bättre politiska ledare än kvinnor är.</p> <p>WVS4 V119: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur mycket du håller med var och ett av dem: En universitetsutbildning är viktigare för en pojke än för en flicka.</p> <p>WVS4 V78: Håller du med eller inte i följande uttalanden? När arbeten är knappa borde män ha mer rätt till ett arbete än kvinnor.</p>	<p>WVS6 V51: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur starkt du håller med eller inte håller med var och ett av dem: Överlag är män bättre politiska ledare än kvinnor är.</p> <p>WVS6 V52: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur starkt du håller med eller inte håller med var och ett av dem: En universitetsutbildning är viktigare för en pojke än för en flicka.</p> <p>WVS6 V45: Håller du med eller inte i följande uttalanden? När arbeten är knappa borde män ha mer rätt till ett arbete än kvinnor.</p>
Förebildseffekt	<p>WVS4 V7: För var och ett av följande, ange hur viktigt det är i ditt liv: Politik</p> <p>WVS4 V118: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur mycket du håller med var och ett av dem: Överlag är män bättre politiska ledare än kvinnor är.</p> <p>WVS4 V119: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur mycket du håller med var och ett av dem: En universitetsutbildning är viktigare för en pojke än för en flicka.</p>	<p>WVS6 V7: För var och ett av följande, ange hur viktigt det är i ditt liv: Politik</p> <p>WVS6 V51: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur starkt du håller med eller inte håller med var och ett av dem: Överlag är män bättre politiska ledare än kvinnor är.</p> <p>WVS6 V52: Av följande uttalanden jag läser, kan du berätta hur starkt du håller med eller inte håller med var och ett av dem: En universitetsutbildning är viktigare för en pojke än för en flicka.</p>